

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**HAYAT BİLGİSİ VE SOSYAL BİLGİLER DERSİ İLE
İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ÇEŞİTLİ
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Aydan ŞİMŞEK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ

Konya-2019

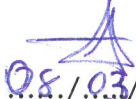
T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Aydan ŞİMŞEK
	Numarası	168302031003
	Ana Bilim Dalı	Temel Eğitim
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi ile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

08.03.2019
Aydan ŞİMŞEK

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	AYDAN ŞİMŞEK
	Numarası	168302031003
	Ana Bilim Dalı	TEMEL EĞİTİM
	Bilim Dalı	SINIF EĞİTİMİ
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	DOÇ.DR. SABAHATTİN ÇİFTÇİ
	Tezin Adı	HAYAT BİLGİSİ VE SOSYAL BİLGİLER DERSİ İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan HAYAT BİLGİSİ VE SOSYAL BİLGİLER DERSİ İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ başlıklı bu çalışma 22/02/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman		
Doç.Dr.	Sabahattin Çiftçi	
Jüri Üyesi		
Prof.Dr.	İsmail Karakorman	
Jüri Üyesi		
	Dr.öğr.Üy. Hüseyin SERÇE	

ÖNSÖZ

Bu çalışma Hayat Bilgisi dersi ve Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin tek bir çatı altında toplayıp alan yazındaki lisansüstü tezlere ulaşmak isteyen diğer araştırmacılar için yol gösterici olacağı için önemlidir. Ayrıca lisansüstü çalışmaların derlenmesi, bilimsel raporlama teknikleri ve bilimsel araştırma kültürüne ait kavramlarla yeni tanışan araştırmacılara; genel eğilimler, kullanılan yöntemler ve konu seçimi gibi unsurlara ilişkin önemli bilgiler verebilir.

Araştırmanın başından sonuna kadar bana yol gösteren çalışmanın her aşamasında yardım eden, engin bilgisini ve desteğini hiç esirgemeyen tez danışmanın Doç. Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ' ye ve eğitim hayatım boyunca her zaman yanımda olan ve hep desteklerini hissettiğim canım aileme çok teşekkür ediyorum.

Aydan ŞİMŞEK

KONYA, 2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Aydan ŞİMŞEK
	Numarası	168302031003
	Ana Bilim Dalı	Temel Eğitim
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç.Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ
	Tezin Adı	Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi ile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, 2005–2017 yılları arasında ülkemizde Hayat Bilgisi ve 2010-2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler eğitimi alanında tamamlanmış olan lisansüstü tezlerin odaklandığı konuları, örneklemelerini, araştırmaların yöntemsel boyutlarını ve ulaşılan sonuçları inceleyerek Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler eğitimi araştırmalarının Türkiye’de ne durumda olduğunu belirlemek ve araştırmacılara bu anlamda rehber olmaktır.

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden araştırmanın doğasına uygun olan ‘doküman analizi tekniği’ kullanılmıştır. Veri analiz tekniği olarak ise içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Türkiye’de 2005 yılından 2017 yılına kadar ‘Hayat Bilgisi’ ve 2010 yılından 2017 yılına kadar ‘Sosyal Bilgiler’ anahtar sözcüklü YÖK Tez Merkezi’ ne ulaştırılmış lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Araştırmada ‘Hayat Bilgisi’ anahtar sözcüklü 93 teze ulaşılmış ve ‘Sosyal Bilgiler’ anahtar sözcüklü 2010-2017 yılları arası 201 teze ulaşılmıştır ancak bunlardan ilkokula ait olanlar araştırmaya dâhil edilmiştir ve incelenecek tez sayısı 146’ ya düşürülmüştür.

Araştırma sonucunda lisansüstü tezlerin en fazla yayınlandığı yılın 2010 yılı olduğu, üniversitelere göre dağılımına bakıldığında Gazi Üniversitesinin birinci sırada yer aldığı, yayınlanan lisansüstü tezlerden en fazla yüksek lisans düzeyinde tezin olduğu, kadın araştırmacıların erkek araştırmacılardan daha fazla olduğu, nicel araştırma türünün daha çok araştırmacılar tarafından tercih edildiği, en fazla üzerinde çalışılan örneklem grubunun ilkökul öğrencileri olduğu ve en çok üzerinde çalışılan konunun öğretim strateji, yöntem ve tekniği olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Hayat bilgisi, sosyal bilgiler, lisansüstü tezler.

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Aydan ŞİMŞEK
	Numarası	168302031003
	Ana Bilim Dalı	Temel Eğitim
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç.Dr. Sabahattin ÇİFTÇİ
	Tezin İngilizce Adı	An Analysis of Post-Graduate Theses Related to Life Sciences and Social Studies Course in Terms of Some Variables

SUMMARY

The purpose of this research is to determine the situation of researches on social sciences education and life sciences education by investigating results, methodical dimensions, samplings and focus subjects of graduate thesis that has completed on the field of social sciences education between years of 2010-2017 and life sciences education between years of 2005- 2017 and guide for researchers.

In this research, 'The Analysis of Documents Technique' which is one of the qualitative research patterns and convenient for the nature of this research is used. 'Content Analysis Technique' is used as data analysis technique. The literature consists of the graduate thesis with keywords 'Hayat Bilgisi' from 2005 to 2017 and 'Sosyal Bilgiler' from 2010 to 2017 in Turkey which is sent to Thesis Center of CoHE (Council of Higher Education). In the research, 93 thesis with the keyword 'Hayat Bilgisi' and 201 thesis with the keyword 'Sosyal Bilgiler' written between the years of 2010 and 2017 was found but only the thesis relevant to elementary education was counted in the research and the number of the thesis to examine was reduced to 146.

At the end of this research, these results were founded that the most number of thesis were published in 2010, most of them were published by Gazi University, most of them were master thesis, most of the researchers were women, qualitative research was preferred by most of the researchers, the sample group worked on most elementary students and the subject worked on most was teaching strategy, method and technique.

Keywords: Life sciences, social sciences, graduate thesis.

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.3. Araştırmanın Amacı.....	2
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Araştırmanın Sayıtları.....	5
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.7.Tanımlar.....	6
BÖLÜM II.....	7
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. Hayat Bilgisi.....	7
2.1.1. Hayat Bilgisi Tanımı ve Önemi.....	7
2.1.2. Hayat Bilgisi Öğretim Programı.....	9
2.1.3. Hayat Bilgisi Cumhuriyetten Günümüze Tarihi Gelişimi.....	13
2.2. Sosyal Bilgiler.....	15
2.2.1. Sosyal Bilgiler Tanımı ve Önemi.....	15
2.2.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı.....	17
2.2.3. Sosyal Bilgiler Cumhuriyetten Günümüze Tarihi Gelişimi.....	21
2.3.İlgili Araştırmalar.....	22
YÖNTEM.....	27
3.1. Araştırmanın Modeli.....	27
3.2. Örneklem.....	27
3.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması.....	27
3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması.....	29
BÖLÜM IV.....	30
BULGULAR VE YORUM.....	30
4.1. Hayat Bilgisi Lisansüstü tezlerine ait bulgular.....	30

4.1.1. Birinci alt probleme ilişkin bulgular.....	30
4.1.2. İkinci alt probleme ilişkin bulgular	31
4.1.3. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular	33
4.1.4. Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular.....	33
4.1.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular.....	34
4.1.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular.....	34
4.1.7. Yedinci alt probleme ilişkin bulgular	35
4.1.8. Sekizinci alt probleme ilişkin bulgular	35
4.1.9. Dokuzuncu alt probleme ilişkin bulgular	39
4.1.10. Onuncu alt probleme ilişkin bulgular	40
4.1.11. On birinci alt probleme ilişkin bulgular	40
4.2. Sosyal Bilgiler Lisansüstü Tezlerine Ait Bulgular.....	41
4.2.1. Birinci alt probleme ilişkin bulgular.....	42
4.2.2. İkinci alt probleme ilişkin bulgular	42
4.2.3. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular	44
4.2.4. Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular.....	45
4.2.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular.....	45
4.2.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular.....	46
4.2.7. Yedinci alt probleme ilişkin bulgular	46
4.2.8. Sekizinci alt probleme ilişkin bulgular	47
4.2.9. Dokuzuncu alt probleme ilişkin bulgular	51
4.2.10. Onuncu alt probleme ilişkin bulgular	52
4.2.11. On birinci alt probleme ilişkin bulgular	53
BÖLÜM V	54
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	54
5.1. Sonuçlar.....	54
5.2. Tartışma.....	56
5.3. Öneriler	59
KAYNAKÇA.....	60
EK 1- İncelenen Hayat Bilgisi Lisansüstü Tezlerinin Listesi.....	68
EK 2- İncelenen Sosyal Bilgiler Lisansüstü Tezlerinin Listesi	76

KISALTMALAR VE SİMGELER

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

NCSS: National Council for the Social Studies

TDK: Türk Dil Kurumu

YÖK: Yüksek Öğretim Kurulu

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Becerileri.....	11
Tablo 2.2. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı 1. Sınıf Ünite Adları, Kazanım Sayıları, Ders Saatleri ve Yüzdeleri.....	12
Tablo 2.3. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı 2. Sınıf Ünite Adları, Kazanım Sayıları, Ders Saatleri ve Yüzdeleri.....	12
Tablo 2.4. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı 3. Sınıf Ünite Adları, Kazanım Sayıları, Ders Saatleri ve Yüzdeleri.....	13
Tablo 2.5. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Becerileri.....	20
Tablo 2.6. Sosyal Bilgiler Dersi 4. Sınıf Öğrenme Alanları, Kazanım Sayıları, Süre Oranı ve Ders Saati	20
Tablo 3.1. Lisansüstü tezlerin inceleme alanları.....	28
Tablo 4.2. Hayat Bilgisi Tezlerinin Yıllara Göre Dağılım	30
Tablo 4.3. Hayat Bilgisi Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı.....	32
Tablo 4.4. Hayat Bilgisi Tezlerinin Lisansüstü Düzeylerine Göre Dağılımı.....	33
Tablo 4.5. Hayat Bilgisi Tezlerinin Enstitülere Göre Dağılımı.....	33
Tablo 4.6. Hayat Bilgisi Tezlerinin Araştırmacıların Cinsiyetine Göre Dağılımı...34	
Tablo 4.7. Hayat Bilgisi Tezlerinin Araştırma Türlerine Göre Dağılımı.....	34
Tablo 4.8. Hayat Bilgisi Tezlerinin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı.....	35
Tablo 4.9. Hayat Bilgisi Tezlerinin Örneklem Oluşturma Modeline Göre Dağılımı.....	36
Tablo 4.10. Hayat Bilgisi Tezlerinin Örneklem Dağılımı.....	39
Tablo 4.11. Hayat Bilgisi Tezlerinin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı.....	40
Tablo 4.12. Hayat Bilgisi Tezlerinin Araştırma Konularına Göre Dağılımı.....	41
Tablo 4.132. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı.....	42
Tablo 4.13. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı.....	43
Tablo 4.14. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Lisansüstü Düzeyine Göre Dağılımı.....	44
Tablo 4.15. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Enstitülere Göre Dağılımı.....	45
Tablo 4.16. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Araştırmacıların Cinsiyetine Göre Dağılımı.....	45
Tablo 4.17. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Araştırma Türlerine Göre Dağılımı.....	46

Tablo 4.18. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı.....	47
Tablo 4.19. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Örneklem Oluşturma Modeline Göre Dağılımı.....	48
Tablo 4.20. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Örneklemlerine Göre Dağılımı.....	51
Tablo 4.21. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı.....	52
Tablo 4.22. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Araştırma Konularına Göre Dağılımı.....	53

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Hayat Bilgisinin Kapsamı	9
Şekil 2.2. Hayat Bilgisi Ünite Adları.....	10
Şekil 2.3. Sosyal Bilgilerdeki Disiplin Alanları.....	17
Şekil 2.4. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Öğrenme Alanları	18
Şekil 4.1. Hayat Bilgisi Tezlerinin Yıllara Göre Dağılım.....	31
Şekil 4.2. Hayat Bilgisi Tezlerinde Seçilen Örneklem Türlerinin Yüzdelik Dağılımı.....	37
Şekil 4.3. Hayat Bilgisi Tezlerinde Kullanılan Olasılıklı Örneklem Türlerinin Dağılımı.....	37
Şekil 4.4. Hayat Bilgisi Tezlerinde Kullanılan Olasılıklı Olmayan Örneklem Türlerinin Dağılımı.....	38
Şekil 4.5. Hayat Bilgisi Tezlerinde Kullanılan Amaçlı Örneklem Türlerinin Dağılımı.....	38
Şekil 4.6. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı.....	42
Şekil 4.7. Sosyal Bilgiler Tezlerinde Seçilen Örneklem Türlerinin Yüzdelik Dağılımı.....	49
Şekil 4.8. Sosyal Bilgiler Tezlerinde Kullanılan Olasılıklı Örneklem Türlerinin Dağılımı.....	49
Şekil 4.9. Sosyal Bilgiler Tezlerinde Kullanılan Olasılıklı Olmayan Örneklem Türlerinin Dağılımı.....	50
Şekil 4.10. Sosyal Bilgiler Tezlerinde Kullanılan Amaçlı Örneklem Türlerinin Dağılımı.....	50

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almıştır.

1.1.Problem Durumu

Toplum dinamik bir yapıya sahip olduğu için sürekli bir yenilenme içerisinde. Bu durumda kendini birçok alanda göstermektedir. Özellikle bilim akıl almaz bir hızla ilerlemektedir (Şişman, 2007). Bu hızla artan ve yayılan bilgi meslek yaşamında da rekabeti güçlendirmiştir ve uzmanlaşmayı daha gerekli bir hale getirmiştir (Karaman ve Bakırcı, 2010). Bu sebepten 21. yüzyılda bireylerden farklı yeterliliklere sahip olmaları beklenmektedir (Gündoğan, 2017).

Eğitimin en üst kademesinde yer alan üniversitelerin toplumsal işlevleri içerisinde bilimsel araştırmalar yapmak, bilgi üretmek ve yeni buluşlar ortaya çıkarmak gibi çalışmalar bulunmaktadır (Kaya, Yazıcı, Deliveli ve Hoşgörür, 2016). Eğitimin diğer kademelerinde sadece bilgi vermek amaç iken üniversitelerde ki amaç ise o bilgiyi kullanabilmek, üretmek ve yaymaktır. (Tuzcu, 2003 Akt: Karaman ve Bakırcı, 2010). Bilgi birikimini kullanabilmeleri için bireylerin lisans eğitiminin yansira lisansüstü eğitim almaları önemlidir (Başer, Narlı ve Günhan, 2005).

Yüksek Öğretim Kurulu (2016) tarafından düzenlenen Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'ne göre lisansüstü eğitim programları; yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik olmak üzere üç bölüm şeklinde düzenlenmiştir (Akt: Özenç ve Özenç, 2018). Yüksek lisans ve doktora eğitimi alan kişilerin yaptıkları çalışmalar bilime ışık tutmaktadır. Özellikle eğitim alanında yapılan çalışmalar toplumun gelişmesine katkıda bulunmaktadır çünkü yapılan araştırmalar sayesinde eğitim eksikleri belirlenebilir. Bu doğrultuda eksiklikleri gidermek adına çalışmalar gerçekleştirilerek verilen nitelikli eğitim sonucu gelişmiş bireyler toplumu oluşturacaktır. Bu nedenle lisansüstü eğitim çalışmaları toplumun gelişmesinde lokomotif görevi görmektedir (Sayan ve Aksu, 2005).

Lisansüstü tez çalışmalarının oluşturduğu bir kısım da Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersleri ile ilgili çalışmaları kapsamaktadır. Bu çalışmalar bize Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinin hangi konular üzerinde durulduğu ya da hangi konularına değinilmediği, öğretimde karşılaşılan zorluklar, öğretimin daha verimli olabilmesi için neler yapılabileceği hakkında ışık tuttuğu için lisansüstü tez çalışmaları oldukça önemlidir. Sonuç olarak denilebilir ki lisansüstü çalışmalar var olan sorunların tespitinde ve bu sorunların çözümünde önem arz etmektedir (Tereci, 2017).

Bununla birlikte Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersleri yaşamla iç içe olan derslerdir. Bu dersler mihver ders niteliğindedir ve bu derslerde öğrencilere verilmesi gereken kazanımların verilmemesi diğer derslerdeki başarıyı da olumsuz etkileyecektir (Ersoy, 2009). Bu sebeple eğitimde bu alanla ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların önemi büyüktür. Çünkü toplumun gelişmesi eğitime eğitimin gelişmesi ise yapılacak olan araştırmalara bağlıdır, denilebilir.

Bu sebeplerden ötürü ilkokulda okutulan Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezler incelenerek araştırmaların Türkiye’ de ne durumda olduğunu belirlemek ve araştırmacılara bu anlamda yol göstermek istenmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

Bu çalışmanın temel problemi ‘İlkokulda görülmekte olan Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersleri ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin, çeşitli değişkenler açısından dağılımı nasıldır?’ şeklinde belirlenmiştir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 2005–2017 yılları arasında ülkemizde Hayat Bilgisi ve 2010-2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler eğitimi alanında tamamlanmış olan lisansüstü tezlerin odaklandığı konuları, örneklemelerini, araştırmaların yöntemsel boyutlarını ve ulaşılan sonuçları inceleyerek Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler eğitimi araştırmalarının Türkiye’de ne durumda olduğunu belirlemek ve araştırmacılara bu

anlamda rehber olmaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. 2005 ve 2017 yılları arasında yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. 2005 ve 2017 yılları arasında yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
3. 2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin lisansüstü düzeylerine göre dağılımı nasıldır?
4. 2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımı nasıldır?
5. 2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin araştırmacıların cinsiyete göre dağılımı nasıldır?
6. 2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin araştırma türlerine göre dağılımı nasıldır?
7. 2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
8. 2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin örneklem oluşturma modeline göre dağılımı nasıldır?
9. 2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin örneklem dağılımı nasıldır?
10. 2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
11. 2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin konularına göre dağılımı nasıldır?
12. 2010 ve 2017 yılları arasında yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
13. 2010 ve 2017 yılları arasında yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
14. 2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin lisansüstü düzeylerine göre dağılımı nasıldır?

15. 2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımı nasıldır?
16. 2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin araştırmacıların cinsiyete göre dağılımı nasıldır?
17. 2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin araştırma türlerine göre dağılımı nasıldır?
18. 2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
19. 2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin örneklem oluşturma modeline göre dağılımı nasıldır?
20. 2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin örneklem dağılımı nasıldır?
21. 2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
22. 2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin konularına göre dağılımı nasıldır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Toplumların uygarlık seviyeleri, uyguladıkları eğitim-öğretim programları ile ilgili olup; bu eğitim-öğretim sürecini günlük yaşama yansıtılabilmek ve kullanabilmek becerisi ise, o toplumun gelişmişlik düzeyi olarak kabul edilmektedir (Güneş ve Demir, 2007).

Dünyayı tesiri altına alan ve eğitime yön veren mühim gelişmelerden biri küreselleşmedir (Taş, 2004). Küreselleşme sürecinde bilim, teknik ve teknoloji alanında gelişen hızlı değişimler eğitim sistemlerini de etkilemiştir (Tatlı ve Adıgüzel, 2012). Hızla gelişen dünyada artık ezberle bilgi ile yüklü sadece komutlara uyarak bir şeyler yapabilen insanlar istenmiyor. Hayatı sorgulamadan merak etmeden araştırma yapmadan bir yerlere gelebilmek belki günümüzde hala geçerli olabilir ancak bilginin bu denli hızla yayılması ilerleyen yıllarda insanların hala aynı şekilde toplumda kendilerini var etmeleri söz konusu olmayabilir.

Eğitim kurumlarının temel amaçlarından biri de bu yzden öğrencilerin bilgiyi nasıl kullanabileceği hakkında yol gstermektedir bunun içinde hayatla i içe bir ğretim yapılması gerekmektedir. Bu nedenle öğrencileri hayata hazırlayan eğitim ve ğretim gncel olaylarla ilişkili olmalıdır (Gedik, 2010). Bu amaca ulaştırmada ise okullarda birinci, ikinci ve uuncu sınıflarda Hayat Bilgisi; drdncu, beşinci, altıncı ve yedinci sınıflarda ise Sosyal Bilgiler dersi konulmuştur (Szer, 1998). Hayat Bilgisi dersi öğrencileri hayata hazırlayan ve okulla gnluk hayatı birleştiren ilkokullarda birinci, ikinci ve uuncu sınıflarda okutulan bir derstir. Öğrenci drdncu sınıfa geldiğinde ise genişleyen program çerçevesinde, gnluk yaşamı anlamasını sağlayan ve yakın çevresini öğreten, Hayat Bilgisi dersi yerine Sosyal Bilgiler dersi ile karşılaşmaktadır (Akengin ve Demirsoy, 2011).

Bu alışma Hayat Bilgisi dersi ve Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili yapılan lisansuştu tezlerin tek bir çatı altında toplayıp alan yazındaki lisansuştu tezlere ulaşmak isteyen diğer araştırmacılar için yol gsterici olacağı için önemlidir. Ayrıca lisansuştu çalışmaların derlenmesi, bilimsel raporlama teknikleri ve bilimsel araştırma klturüne ait kavramlarla yeni taņıřan araştırmacılarla; genel eğilimler, kullanılan yntemler ve konu seçimi gibi unsurlara ilişkin önemli bilgiler verebilir.

1.5. Araştırmanın Sayıtları

Bu çalışmada 2005-2017 yılları arasında Hayat Bilgisi alanında ve 2010-2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler alanında yapılan lisansuştu tezlerin tamamının YÖK Ulusal Tez Merkezi' ne ulaştırıldığı ve tezlere ilişkin bilgilerin ilgili kişilerce tam ve doğru giriş yapıldığı varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Lisansuştu tezler, YK veri tabanında ulaşılan 'Hayat Bilgisi' ve 'Sosyal Bilgiler' anahtar sözcükleri ile sınırlıdır.
- İncelenen lisansuştu tezler Hayat Bilgisi için 2005–2017 yılları arası ile Sosyal Bilgiler için 2010-2017 yılları arası ile sınırlıdır.
- İncelenen 2010-2017 yılları arasındaki Sosyal Bilgiler tezleri ilkokul dönemi ile sınırlıdır.

1.7.Tanımlar

Hayat Bilgisi: Öğrencilerin doğa, aile, toplumsal hayat ile ilgili gündelik olayları gözleyip incelemelerine imkân sağlamak ve onlara gerekli birtakım temel bilgileri, beceri ve anlayışları kazandırmak gayesiyle okutulan derstir (TDK, 1974).

Sosyal Bilgiler: Sosyal bilgiler, vatandaşlık yeterlilikleri kazandırmak için sanat, edebiyat ve sosyal bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanıdır (NCSS, 1994).

Eğitim: Eğitim bireye kendi yaşamını kolaylaştıracak, çevresine faydalı olmayı sağlayacak bilgi ve becerileri kazandırmaya dayalı bir süreçtir (Palavan ve Başar, 2014).

Öğretim: Öğrenmeyi kolaylaştıracak çalışmalarını düzenleme, gereçleri sağlama ve rehberlik etme eylemi (TDK, 1974).

Yüksek Lisans Tezi: Bir danışmanın rehberliğinde, özgün bir akademik çalışmanın bir parçasıdır (Günay, 2018).

Doktora Tezi: Bir danışmanın rehberliğinde yapılan daha uzun ve yoğun özgün bir çalışmadır (Günay, 2018).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinin tanımı, önemi, öğretim programları ile tarihsel gelişimini içeren kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmaları içermektedir.

2.1. Hayat Bilgisi

2.1.1. Hayat Bilgisi Tanımı ve Önemi

Hayat Bilgisinin başlangıcı ile ilgili kesin bir tarih verilmemekle birlikte düşünce açısından öğrencinin eşyaya yaklaştırılması ve kullanması gerektiğini söyleyen Eflatun'a kadar dayandığı söylenmektedir. Bununla birlikte Johann Amos Comenius (1592-1670) 'Gözle Görülen Resimli Dünya' adlı ilk resimli kitabı ile Hayat Bilgisi dersinin kurucusu sayılmaktadır (Baysal, Tezcan ve Araç, 2018).

İlkokulda Matematik, Türkçe, Müzik, Görsel Sanatlar gibi dersler olmakla birlikte günlük hayatla en çok ilişki içinde bulunan Hayat Bilgisi dersi önem arz etmektedir. Hayat Bilgisi dersi ilköğretimin ilk üç sınıfında okutulan, öğrencilere iyi bir insan, iyi bir vatandaş olabilme ve topluma uyum sağlayabilme gibi davranışları kazandırmayı amaçlayan ilk derstir (Meydan ve Bahçe, 2010). Hayat Bilgisi dersi diğer derslerle sürekli etkileşim halindedir. Öğrencilerin muhakeme yapma, düşünme, eleştirme, sorgulama, merak etme, problem çözme gibi günlük hayatta ihtiyacı olan becerileri kazandırmasını sağlar. Hayat Bilgisi dersi bu bağlamda öğrencileri hayata hazırlayan derslerin başında gelmektedir, denilebilir.

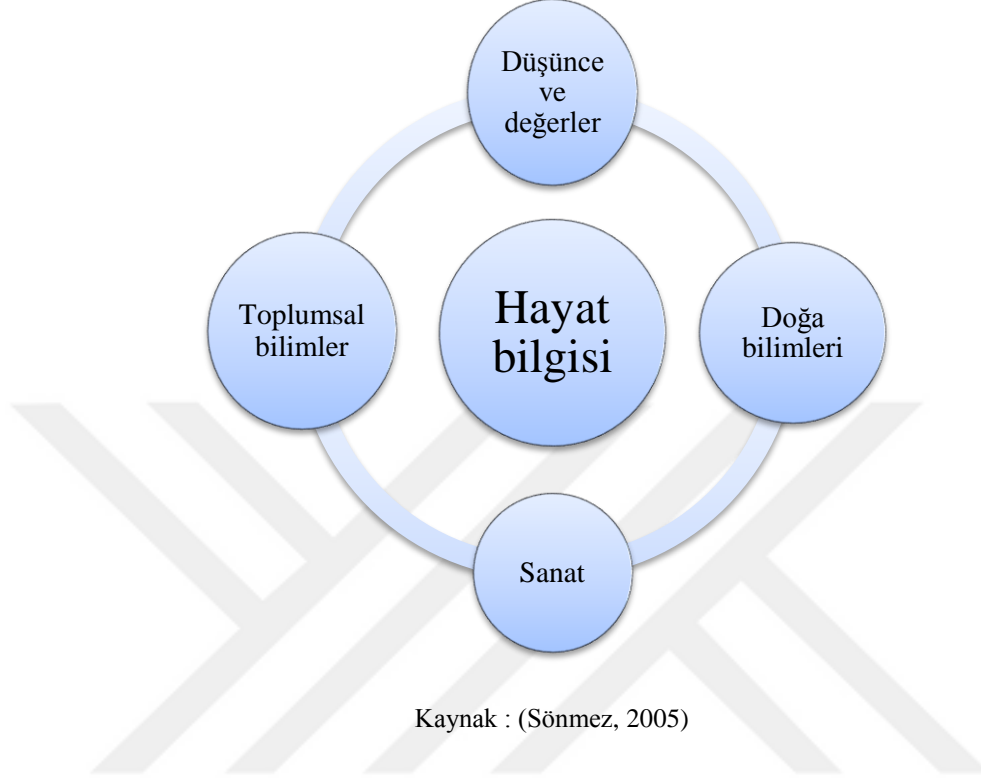
Hayat Bilgisi dersi ilkokullarda 1. 2. ve 3. sınıflarda okutulan mihver bir derstir. İlkokuldaki diğer dersler Hayat Bilgisi dersinin çevresinde gelişir (Gündüz, 2014). Hayat Bilgisi dersinin ilkokulun ilk üç yılında öğrencilere verilmesi eğitim psikolojisinin gelişimiyle ilgilidir. Bu yaşlarda çocuk olguları, bilimsel bilgileri ayrı ayrı bilim dalların göre kavrayamadığı için Hayat Bilgisi dersi 'disiplinler arası yaklaşıma' göre düzenlenmiştir (Köken, 2003).

Hayat Bilgisini tanımına bakıldığında birçok tanım bulunmaktadır. Bunlardan birkaçı şu şekildedir: Bektaş (2007), Hayat Bilgisi dersini, öğrencinin aile ortamından çıkıp formal öğrenme ortamının içine girdiği gerçek hayatta öğrendiklerini ilişkilendirme olanağına hizmet eden bir ders olarak tanımlamıştır. Bir başka tanımda Hayat Bilgisi, ilkokulun ilk 3 sınıfında okuyan öğrencilerin iyi bir insan ve vatandaş olması için çevresine faydalı bir şekilde uyum sağlaması için gerekli olan ana davranışları kazanmasını sağlayan ilk ders olarak ifade edilmiştir (Öztürk ve diğerleri, 2002 Akt: Güven ve Ersoy, 2007). Diğer bir tanımda ise Hayat Bilgisi dersi çocuğa içinde yaşadığı çevresini incelemesine imkân vererek çevre ile ilgili doğru bilgiler ve çevreye uyumda iyi alışkanlıklar ve ihtiyacı olan becerileri kazandırmak için düzenlenen ders olarak ifade edilmiştir (Binbaşıoğlu, 2003 Akt: Kılıç, 2015). Sönmez (2005), ise Hayat Bilgisi dersini, doğal ve toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bir ilişki kurma süreci ve bu sürecin sonundaki elde edilmiş olan dirik bilgiler olarak tanımlamıştır.

Tanımlara bakıldığında Hayat Bilgisi dersinin genel olarak yaşamla iç içe bir ders olması gerektiği üzerinde durulmuştur. Bu bakımdan Hayat Bilgisi dersinin okul sıralarında ders kitapları üzerinde sadece bilgi aktarımı ile öğretilecek bir ders olmadığı çıkarımı yapılmaktadır. Hayat Bilgisi dersi hayatilik ilkesinin bir sonucu olduğu için okulun hayata kapılarını açması ve ders konularının hayattan alınması gerekmektedir (Aykaç, 2011). Yaşamla okulu birleştiren öğretim yöntemleri kullanılmalı ve öğrencilere yaparak yaşayarak öğrenme olanakları sunulmalıdır (Şentürk, 2015).

Bununla birlikte Hayat Bilgisi öğretiminde dikkat edilecek diğer bir nokta; çocukların yetişkinlerden farklı birer birey ve kendilerine ait özellikleri olduğunu, dünyaya geldiklerinden itibaren hayata karşı oldukça meraklı oldukları gerçeğidir (Köken, 2003). Bu merak duygusu ise yaşamı, içinde buldukları çevreyi tanımadıkları için gelmektedir. Bu bakımdan Hayat Bilgisi dersi hem öğrencilere bilmediklerini öğretmeyi hem de uyum sağlamalarını amaçlamaktadır. Öğretim programları da bu amaç doğrultusunda hazırlanmalıdır.

Şekil 1.1. Hayat Bilgisinin Kapsamı

Kaynak : (Sönmez, 2005)

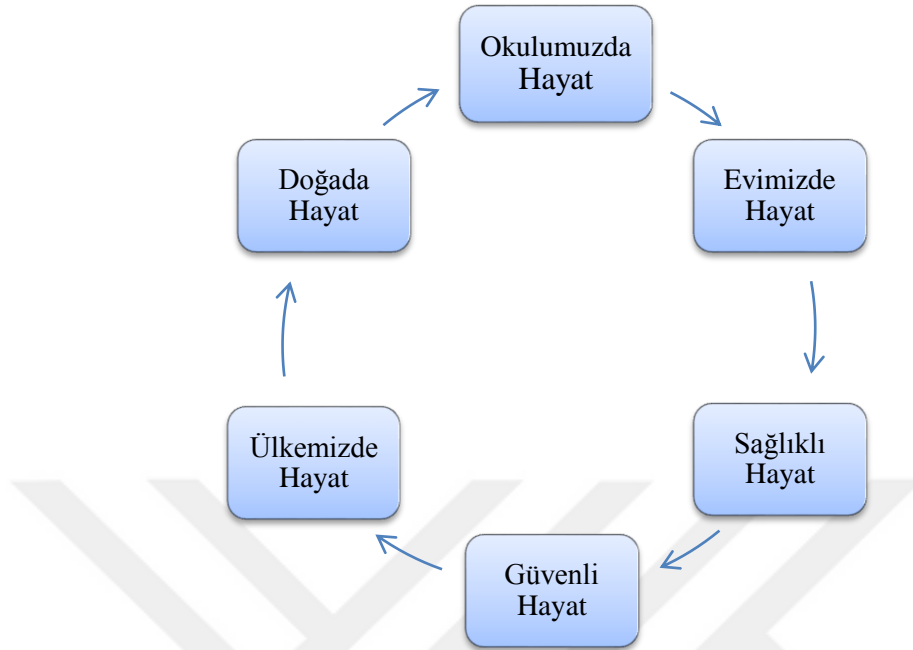
2.1.2. Hayat Bilgisi Öğretim Programı

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu' nda belirtilen Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri hedef alınarak düzenlenmiştir ve programın asıl amacı MEB (2018) tarafından şu şekilde ifade edilmiştir:

“Temel yaşam becerilerine sahip, kendini tanıyan, sağlıklı ve güvenli bir yaşam süren, yaşadığı toplumun değerlerini özümseyen, doğaya ve çevreye duyarlı, araştıran, üreten ve ülkesini seven bireyler yetiştirmektir.”

Hayat Bilgisi öğretim programında ünite temelli yaklaşım esas alınmıştır. Birinci, ikinci ve üçüncü sınıfta üniteler aynı isimlidir. Üniteler şu şekilde sıralanmıştır:

Şekil 2.2. Hayat Bilgisi Ünite Adları

Kaynak: (MEB, 2018)

MEB (2018), tarafından Hayat Bilgisi dersinde öğrenciler şu yeterliliklere sahip olur:

1. Kendini ve yaşadığı çevreyi tanır.
2. Aile ve toplumun temel değerlerine sahip olur.
3. Millî, manevî ve insanî değerleri yaşantısal hale getirir.
4. Kişisel gelişimini sağlamak için yapması gerekenlerin farkında olur.
5. Kişisel bakım becerilerini geliştirir.
6. Sağlıklı ve güvenli yaşam sürme bilinci edinir.
7. Sosyal katılım becerisi kazanır.
8. Zamanı ve mekânı algılama becerisi edinir.
9. Kaynakları verimli kullanma becerisi geliştirir.
10. Öğrenmeyi öğrenme becerisi kazanır.
11. Temel düzeyde bilimsel süreç becerilerini kazanır.
12. Ülkesini sever, tarihî ve kültürel değerlerini yaşatmaya istekli olur.
13. Doğaya ve çevreye karşı duyarlı olur.

14. Bilgi ve iletişim teknolojilerini amacına uygun olarak kullanır.”

Tablo 2.1. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Becerileri

1.Araştırma	13.Kendini Koruma
2.Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanma	14.Kendini Tanıma
3.Değişim ve Sürekliliği Algılama	15.Kişisel Bakım
4.Dengeli Beslenme	16.Kurallara Uyma
5.Doğayı Koruma	17. Mekânı Algılama
6.Girişimcilik	18. Milli ve Kültürel Değerleri Tanıma
7.Gözlem	19.Öz Yönetim
8.İletişim	20. Sağlığını Koruma
9.İş Birliği	21.Sorun Çözme
10.Karar verme	22. Sosyal Katılım
11.Kariyer Bilinci Geliştirme	23. Zaman Yönetimi
12.Kaynakların kullanımı	

Kaynak: (MEB, 2018)

Hayat Bilgisi dersinde öğrencilere kazandırılması gereken 23 beceri yukarıdaki tabloda sıralanmıştır.

Tablo 2.2. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı 1. Sınıf Ünite Adları, Kazanım Sayıları, Ders Saatleri ve Yüzdeleri

ÜNİTE NO	ÜNİTE ADI	KAZANIM SAYISI	DERS SAATİ	DERS SAATİ YÜZDESİ
1	Okulumuzda Hayat	17	46	32
2	Evimizde Hayat	7	19	13
3	Sağlıklı Hayat	7	19	13
4	Güvenli Hayat	7	19	13
5	Ülkemizde Hayat	7	19	13
6	Doğada Hayat	8	22	16
TOPLAM		53	144	100

Kaynak: (MEB, 2018)

Tablo 2.3. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı 2. Sınıf Ünite Adları, Kazanım Sayıları, Ders Saatleri ve Yüzdeleri

ÜNİTE NO	ÜNİTE ADI	KAZANIM SAYISI	DERS SAATİ	DERS SAATİ YÜZDESİ
1	Okulumuzda Hayat	11	32	22
2	Evimizde Hayat	9	26	18
3	Sağlıklı Hayat	7	20	14
4	Güvenli Hayat	6	17	12
5	Ülkemizde Hayat	8	23	16
6	Doğada Hayat	9	26	18
TOPLAM		50	144	100

Kaynak: (MEB, 2018)

Tablo 2.4. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı 3. Sınıf Ünite Adları, Kazanım Sayıları, Ders Saatleri ve Yüzdeleri

ÜNİTE NO	ÜNİTE ADI	KAZANIM SAYISI	DERS SAATİ	DERS SAATİ YÜZDESİ
1	Okulumuzda Hayat	10	24	22
2	Evimizde Hayat	8	19	17
3	Sağlıklı Hayat	5	12	9
4	Güvenli Hayat	7	17	16
5	Ülkemizde Hayat	9	22	20
6	Doğada Hayat	6	14	16
TOPLAM		45	108	100

Kaynak: (MEB, 2018)

2.1.3. Hayat Bilgisi Cumhuriyetten Günümüze Tarihi Gelişimi

Cumhuriyet'in ilanından itibaren eğitimde hızlı yenilenme hareketleri meydana gelmiştir. 1924'te ilan edilen Tevhid-i Tedrisat kanunu ile tüm eğitim kurumları Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde tek bir çatı altında toplanmıştır (Şahin, 2009). Eğitim açısından bütünlük ve birlik sağlayan bu karardan sonra müfredatta güncellemelere de gidilmiştir. Eğitim programlarında güncellemelere gidilmesi değişen hayat koşullarına uyum sağlamada büyük rol oynamaktadır. Eğitimin niteliğinin geliştirilmesi eğitim programlarının gelişmesiyle yakından alakalıdır. Ülkenin eğitim hedeflerine uygun olarak hazırlanan ve sürekli yenilenen eğitim programı eğitimin sorunlarının çözümünde önemli bir paya sahiptir ve eğitimin kontrollü bir süreç olmasını sağlar (Ocak ve Beydoğan, 2005). Hazırlanan eğitim programlarının devamlılığını ve güncelliğini sağlamak için programlar esnek hazırlanmalı, farklı ekonomik ve sosyal durumlara göre ayarlanabilmelidir. (Büyükkaragöz, 1997 Akt: Öztürk ve Kalafatçı, 2017).

John Dewey'in 1924 yılında ülkemizi ziyaretinden sonra toplu öğretim benimsenmiştir ve Hayat Bilgisi dersi düzenlenerek 1926 yılında ilkokul programına

girmiştir (Kalafatçı, 2017). Bu yıla kadar tabiat tetkiki, ziraat ve hıfzıssıhha (sağlık koruma bilgisi), coğrafya ve tarih mebadisi, muhasabahat-ı ahlakiye (ahlak söyleyişleri) ve malumatı vataniye (yurt bilgisi) gibi birbirinden ayrı olan dersler Hayat Bilgisi adıyla tek bir çatı altında toplanarak 1926 programında yer almıştır (Binbaşoğlu, 2003 Akt: Kalafatçı, 2017).

1926'dan itibaren 1, 2 ve 3. sınıflarda öğretilmeye başlanan Hayat Bilgisi dersi için daha sonra 1936, 1948, 1968, 1998, 2005, 2009 ve 2015 olmak üzere programlar hazırlanmıştır (Gözütok, Taş, Rüzgâr, Akçatepe ve Yetkiner, 2015; Bektaş, 2009 Akt: Tay ve Baş, 2015).

1936 ilkokul programında ise toplu öğretim benimsenmekle birlikte üçüncü sınıfa doğru öğrencilerin bilimsel ilkelere göre inceleme kabiliyetlerinin gelişmesi amacıyla her üç sınıfta dörder saat olan Hayat Bilgisi dersi 1.sınıfta 5, 2. sınıfta 6 ve 3. sınıfta ise 7 saat olarak kademeli bir artış göstermiştir (Şahin, 2009).

1948 ilkokul programında ise Hayat Bilgisi dersi niteliği daha iyi belirtilerek 'Hayat bilgisi bir gözlem, yaşama iş ve deney dersidir.' şeklinde tanımlanmış ve amaç olarak ise ikinci devrede okutulan Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri derslerinin temel kavramlarını kazandırmak şeklinde belirtilmiştir (Binbaşoğlu, 1991 Akt: Akbal, 2009).

1968 ilkokul programına bakıldığında getirdiği en önemli yeniliğin Hayat Bilgisi dersinin toplulaştırma anlayışının 4. ve 5. sınıflarda da uygulanmasıdır. Bununla birlikte Sosyal Bilgiler ve Fen bilgisi dersi de mihver ders olarak kabul edilmiştir (Şahin, 2009).

1997'de sekiz yıllık eğitim zorunlu hale getirilmiş ve Milli Eğitim Bakanlığı yeni bir program hazırlamıştır. Hazırlanan program davranışçı yaklaşıma göre düzenlenmiş ve bu nedenle üniteler ülke genelinde ortak gereksinimleri karşılayan maddeler halinde düzenlenmiştir (Şahin, 2009). 1998 Hayat Bilgisi öğretim programında ilk kez belirtke tablosuna yer verilmiş ve üç sınıf için program ayrı ayrı basılmıştır (Yaşaroğlu, 2017).

2005 Hayat Bilgisi öğretim programında ise davranışçı öğrenme yaklaşımından yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına geçilmiştir (Kabapınar ve Özkan, 2012). Öğretmenlerin bilgi aktaran değil yol gösterici olması gerektiği vurgulanmıştır (Şahin, 2009).

2009 ve 2015 hayat bilgisi öğretim programları incelendiğinde 2009 programında tematik yaklaşıma uygun olarak 3 ünite belirlenmiş 2015 programında ünite temelli yaklaşıma uygun olarak 6 ünite belirlenmiştir. Her iki programda 3 yıl boyunca üniteler aynı adla sarmal yapıda genişleyerek devam etmiştir (Tay ve Baş, 2015).

2.2. Sosyal Bilgiler

2.2.1. Sosyal Bilgiler Tanımı ve Önemi

Sosyal Bilgiler kavramı ilk defa Amerika Birleşik Devletleri'nde Milli Eğitim Konseyi tarafından 1892 yılında ele alınmıştır. Sosyal Bilgiler dersinin programı Yurttaşlık Bilgisi, Coğrafya, Tarih derslerinden meydana getirilmiştir. (Güngördü, 2001 Akt: Ambarlı, 2010). Bu dersler 1960' lara kadar sürecek olan yeni bir anlayışla toplumun ihtiyaçlarına göre içeriği yeniden düzenlenmiştir (Ergani, 2010).

Sosyal Bilgiler kavramının kabulü ise ilk kez Amerika Birleşik Devletleri'nde orta düzeydeki okulların programlarını düzenlemekle görevli bir komite tarafından 1916 senesinde kullanması ile gerçekleşmiştir (Gündem, 1995 Akt: Kaymakçı, 2009).

İlkokulun ilk üç yılında öğrencilere verilen Hayat Bilgisi dersi yerini 4. sınıfta Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimlerine bırakmıştır. Bu iki derste Hayat Bilgisi dersi gibi mihver ders olarak kabul edilmektedir. Hayat Bilgisi dersinde olduğu gibi Sosyal Bilgiler dersinde de hayatla iç içe bir öğretim yapılması gerekmektedir. Öğrenci hayatta karşılaştığı olaylarla ilgili çok yönlü çözümler yaratabilmeli ve en iyi çözümü nedenleriyle ortaya koyabilmelidir (Gelen, 2002). Bu nedenle İlköğretimin I. kademesinde öğrenciyi doğrudan toplumsal yaşama hazırlama görevi Sosyal Bilgiler programının hedefleri arasındadır (Akengin, Sağlam ve Dilek, 2002).

Disiplinler arası ve çok disiplinli olan Sosyal Bilgiler dersinin iki temel ayırıcı özelliği vardır: Nitelikli vatandaş yetiştirmeyi amaçlaması ve bütüncül bakış açısına sahip olmasıdır (Semenderoğlu ve Gülersoy, 2005). Sosyal bilgiler dersi kişilik gelişimi, toplumsal gelişimi ve üretken bir insan yetiştirme açısından önemli bir yere sahiptir (Aykaç, 2007).

Sosyal Bilgiler dersinin tanımına bakıldığında birçok tanım mevcuttur. Onlardan birkaçı şu şekildedir: Sosyal Bilgiler, vatandaşlık eğitimi hedefiyle insan ilişkileriyle alakalı bilgi ve deneyimlerin toplanmasıdır (Barr, Barth ve Shermis, 1977 Akt: Doğanay, 2008).

Sosyal Bilgiler dersi Tarih, Coğrafya, Sosyoloji, Siyaset Bilimi, Psikoloji gibi Sosyal bilimlerden elde edilmiş bilgilerin disiplinlerarası bir seçimle özdeşleştirilerek ilköğretim düzeyindeki çocukların seviyesine getirildiği bir derstir (Sözer, 1998).

Sosyal Bilgiler ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaşlar yetiştirmek hedefiyle, Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak öğrencilere içinde yaşadıkları sosyal çevre ile ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır (Erden 1996, Akt: Çiftçi, 2006).

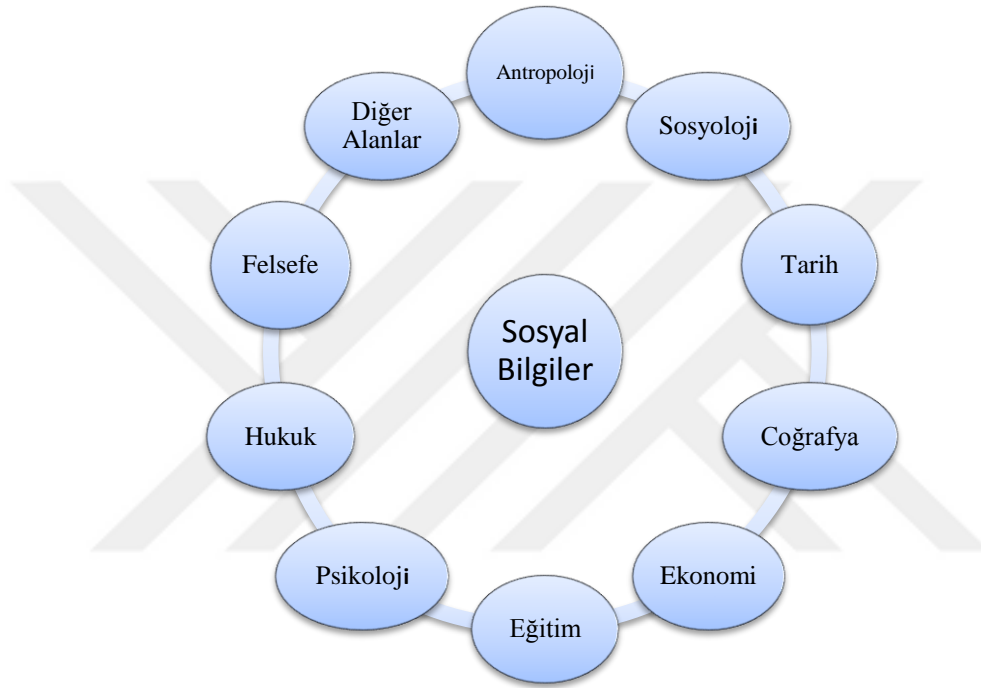
Sosyal Bilgiler hemen her alanda değişen ülke ve dünya şartlarında problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek hedefiyle sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı bilgileri kaynaştırarak kullanan öğretim programıdır (Öztürk, 2006).

Sosyal Bilgiler, sosyal ve insanla alakalı diğer bililerin içerik ve yöntemlerinden faydalanarak insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alan, yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış düşünen, demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi hedefleyen bir çalışma alanıdır (Doğanay, 2002 Akt: Şimşek, 2006).

Tanımlardan genel bir çıkarım yapıldığında Sosyal Bilgilerin içerisinde birçok disiplini barındırdığı ve bunların harmanlanarak ilkokul öğrencilerinin algısına uygun düzeye getirildiği belirtilmiştir. Sosyal Bilgiler dersi içeriğinde birçok disiplini barındırır. Bunlar: tarih, siyasal bilimler, sosyoloji, ekonomi, coğrafya,

antropoloji, psikoloji, kent planlaması, hukuk vb. olarak sıralanmaktadır (Ambarlı, 2010). Toplumsal yaşamı düzenleyen genellemeler ve ilkeler bu çalışma alanının konusunun içine girer (Sönmez, 2005).

Şekil 2.3. Sosyal Bilgilerdeki Disiplin Alanları

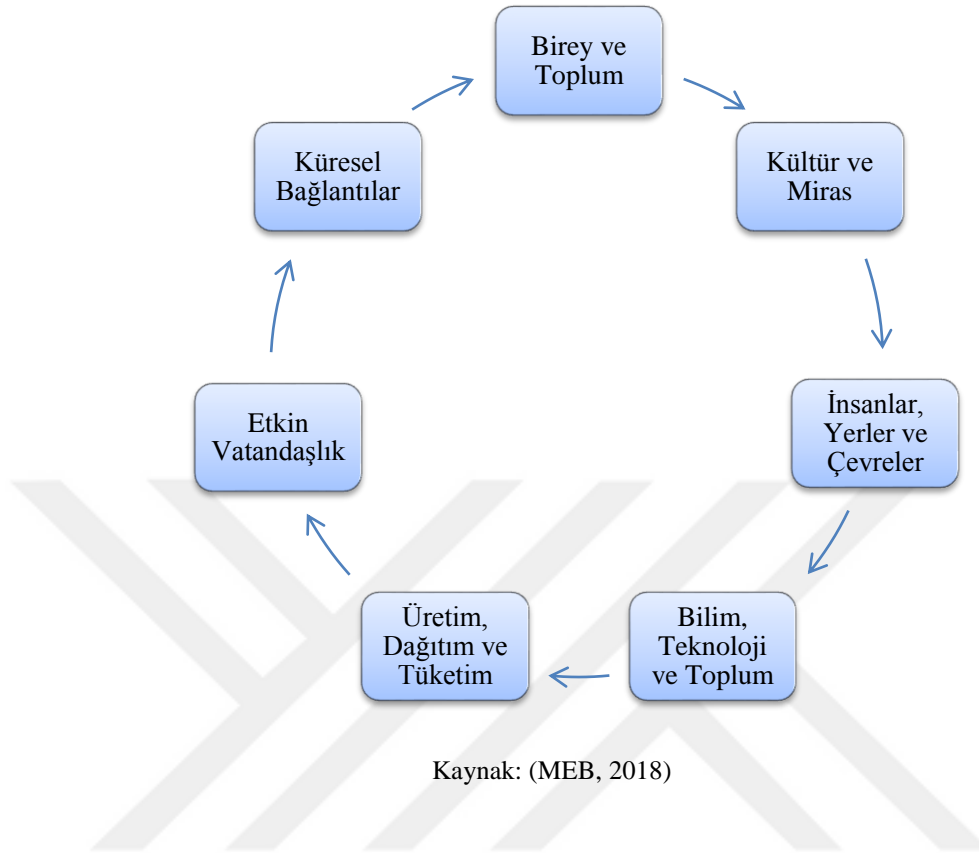

Kaynak: (Sönmez, 2005)

2.2.2. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı

Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı öğrenme alanları çerçevesine yapılandırılmıştır. Sosyal Bilgiler öğretim programının yapısına bakıldığında 7 öğrenme alanı içermektedir. Bu öğrenme alanları 4. 5. 6. ve 7. sınıflarda aynı adla devam etmektedir.

Şekil 2.4. Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Öğrenme Alanları

MEB (2018), 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçları ve Temel İlkelerine uygun olarak şöyle ifade edilmektedir: Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

“1. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri,

2. Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayıp demokratik, laik, millî ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları,

3. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmeleri,

4. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri,

5. Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmeleri,
6. Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları,
7. Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları,
8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramaları,
9. Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları,
10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği algulamaları,
11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları,
12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlaki gözetmeleri,
13. Toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmeleri,
14. Katılımın önemine inanmaları, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için görüşler belirtmeleri,
15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçlerini ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenlemeleri,
16. Millî, manevi değerleri ile evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın önemini ve yollarını bilmeleri,
17. Ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri,
18. Özgür birer birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varması amaçlanmaktadır.”

Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere kazandırılması gereken beceriler ise şu şekildedir (MEB, 2018):

Tablo 2.5. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Becerileri

1. Araştırma	15. Kanıt Kullanma
2. Çevre Okuryazarlığı	16. Karar Verme
3. Değişim ve Sürekliliği Algılama	17. Konum Analizi
4. Dijital Okuryazarlık	18. Medya Okuryazarlığı
5. Eleştirel Düşünme	19. Mekânı Algılama
6. Empati	20. Öz Denetim
7. Finansal Okuryazarlık	21. Politik Okuryazarlık
8. Girişimcilik	22. Problem Çözme
9. Gözlem	23. Sosyal Katılım
10. Harita Okuryazarlığı	24. Tablo, Grafik ve Diyagram Çizme ve Yorumlama
11. Hukuk Okuryazarlığı	25. Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma
12. İletişim	26. Yenilikçi Düşünme
13. İşbirliği	27. Zaman ve Kronolojiyi Algılama
14. Kalıp Yargı ve Önyargıyı Fark Etme	

Kaynak: (MEB, 2018)

Tablo 2.6. Sosyal Bilgiler Dersi 4. Sınıf Öğrenme Alanları, Kazanım Sayıları, Süre Oranı ve Ders Saati

SINIF	ÖĞRENME ALANI	KAZANIM SAYISI	SÜRE ORANI (%)	DERS SAATİ
4	Birey ve Toplum	5	11,1	12
	Kültür ve Miras	4	13	14
	İnsanlar, Yerler ve Çevreler	6	18,5	20
	Bilim, Teknoloji ve Toplum	5	14,8	16
	Üretim, Dağıtım ve Tüketim	5	16,6	18
	Etkin Vatandaşlık	4	13	14
	Küresel Bağlantılar	4	13	14
TOPLAM		33	100	108

Kaynak: (MEB, 2018)

2.2.3. Sosyal Bilgiler Cumhuriyetten Günümüze Tarihi Gelişimi

Cumhuriyet döneminde ilk olarak 1924 yılında ilkokul programı yapılmıştır. 1926, 1930, 1936, 1948 yıllarında uygulanan ilkokul programlarında ise Sosyal Bilgiler adı altında ders verilmemiş ancak bu dersin içeriği olan bilgiler Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi dersleri öğrencilere verilmiştir (Öztürk ve Otluoğlu, 2003 Akt: Yazar, 2008).

1962 ilköğretim taslak programında ise Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi dersleri ‘toplum ve ülke incelemeleri’ adı altında yer almıştır ‘Sosyal Bilgiler’ ismi ilk olarak ise 1968 ilköğretim programında yer almıştır (Yazar, 2008). Sosyal Bilgiler dersi 1968-1969 eğitim öğretim yılında tüm ilkokullara 1970-1971 eğitim öğretim yılında ise deneme niteliğinde ortaokul müfredatına resmen girmiştir (Özkaral, 2015). Ders ortaokulun 1. ve 2. sınıflarında haftada beş saat 3. sınıfta dört saat olarak programda yerini almıştır (Kaz, 2013). 1968’den önceki programlarda ise Tarih, Coğrafya, Yurt Bilgisi ve Toplum ve Ülke incelemeleri dersi ile yürütülmüştür (Sönmez, 1997 Akt: Yapıcı ve Demirdelen, 2007). 1968’den sonraki 1989, 1993, 1998, 2004’teki programlarda ise Sosyal Bilgiler ismi korunmuştur (Sönmez, 1997 Akt: Tay ve Tay 2006).

1968 ilkokul programındaki Sosyal Bilgiler dersi 22 sene sonra yeniden incelenmiştir ve yeni bir Sosyal Bilgiler programı geliştirilerek 1990-1991 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmıştır (Ambarlı, 2010). Bu süreç içerisinde 1985 yılında bir farklılık yapılarak ortaokullarda altıncı ve yedinci sınıflarda okutulan Sosyal Bilgiler dersi kaldırılarak yerine Milli Tarih ve Milli Coğrafya dersleri kaldırılmıştır ancak 1993 yılında tekrar eski anlayışa geçilmiştir (Öztürk ve Dilek, 2002 Akt: Dinç ve Doğan, 2010).

1997 yılında ise 8 yıllık zorunlu eğitime geçilmesi ile birlikte ilkokulun bir bütün olarak ele alınarak Sosyal Bilgiler dersinin 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda okutulması kararlaştırılmış ve 1998 Sosyal Bilgiler programı düzenlenmiştir. Son önemli değişiklik ise 2004 yılında yaşanmıştır (Kaymakçı, 2009). Türk Eğitim Sisteminde yapılandırmacı eğitim felsefesi benimsenmiştir. 2004 yılında benimsenen

yapılandırmacı eğitim felsefesi 2005-2006 eğitim-öğretim yılında uygulamaya konulmuştur. 2005 yılına kadar programlar ilerlemecilik ve yeniden kurmacılık anlayışı ile oluşturulmuştur ancak uygulamada esasicilik ve daimicilik anlayışları etkin olmuştur (Tay, 2017).

2.3.İlgili Araştırmalar

Eğitim toplumların en önemli parçalarından biri olmuştur, ülkeler belirledikleri felsefelere göre eğitim sistemi oluşturmuşlardır ve öğrencilerin eğitimi bu felsefeye göre şekillenmiştir. Eğitim dinamik bir yapıya sahiptir çünkü toplumun bir paçasıdır ve toplumun yıllar içinde ihtiyaçlara göre değişen yapısı olduğu için verilen eğitiminde değişime ihtiyacı vardır. Bu değişimin nasıl olması ve ne ile olacağı hakkında bilgi sahibi olunmasında ise eğitim alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri birer başvuru kaynağı niteliğindedir.

Ülkemizde yapılmış olan yüksek lisans ve doktora tezlerinden sınırlı yıllar arasında yapılan ve bu yıllar arasında yayınlanan lisansüstü tezlerin incelenmesine yönelik pek çok çalışma mevcuttur. Bu şekilde olan çalışmalar araştırmacılar için çalışma konusunda bir başvuru kaynağı niteliğindedir. Ayrıca belirli alanda yapılan çalışmaların sınırlı yıllar arasında belirli konulara göre incelenmesi o araştırma konusunun üzerinde en çok nerelerde durulduğu ya da hangi konularda eksikliğin olduğu konusunda bilgi vermektedir. İlgili alanyazı taramasında çok sayıda bu amaçla yapılan çalışmaya rastlanmıştır.

Akaydın ve Kaya (2015), Türkiye’de 2000-2013 yıllar arasında Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler alanında yapılan ve ulusal indeksli dergilerde yayınlanan araştırmalara yönelik bir inceleme yapmışlardır. Ulakbilim ulusal veri tabanına giren 137 çalışmayı incelemişlerdir. Çalışmaların %18’ i Hayat Bilgisi, %77’ lik kısmı Sosyal Bilgiler ve %6’ sı da her iki alanda yapıldığını belirlemişlerdir. Araştırmaların türleri incelendiğinde yarısına yakın kısmının betimsel tarama olduğunu dörtte birinin ise deneysel çalışmalardan olduğunu ve en az kullanılan yöntemin ilişkisiz tarama olduğunu belirlemişlerdir. Araştırmaların %42’ sinin nicel %40’ ının nitel çalışma olduğunu; veri toplama yöntemlerinden en çok anket/ölçek kullanıldığını

gözlemlemişlerdir. En çok araştırılan konuların ise öğretim yöntemi, değer/beceri eğitimi ve program/ders kitabı inceleme olduğunu belirlemişlerdir.

Bektaş ve Karadağ (2013), Hayat Bilgisi öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerinin eğilimleri ve değerlendirilmesi adlı çalışma yayınlamışlardır. Bu çalışmada araştırmacılar 2005 yılından 2012 yılına kadar Hayat Bilgisi dersi ile ilgili yapılmış olan ve erişime açık olan 52 lisansüstü eğitim tezini incelemişlerdir. Çalışma tarama modelinde desenlenmiş olup doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda doktora tez sayısının az olduğu, genelde nicel araştırmanın kullanıldığı, evren olarak öğretmenlerle çalışıldığı, en çok veri toplama aracı olarak anketin kullanıldığı istatistiksel tekniğin betimsel teknik olduğu, tez danışmanlığını Yrd. Doç. Dr. unvanına sahip danışmanların yaptığı, en çok programa yönelik araştırmalar yapıldığı Hayat Bilgisi öğretim temalarında planlama, kavram öğretimi ve birleştirilmiş sınıf ile ilgili alt temalarda çok az çalışmanın bulunduğunu belirlemişlerdir.

Güven ve Kılıç (2017), Hayat Bilgisi dersinde kullanılan öğretim yöntemlerinin etkililiği konusunda yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizi adlı çalışma yapmışlardır. Çalışmalarında 2004-2016 yılları arasında yapılan ve YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişime açık olan 10 doktora ve 25 yüksek lisans tezi olmak üzere 35 tezi incelemişlerdir. Çalışmalarında veri analiz yöntemi olarak içerik analizini kullanmışlardır. Üzerinde çalıştıkları konuya ilişkin en fazla araştırmanın Gazi ve Dokuz Eylül Üniversiteleri tarafından yapıldığını, 21-60 öğrenciden oluşan deney ve kontrol grupları üzerinde çalışıldığı, deneysel işlem süresinin 5 ile 8 hafta arasında değiştiği, örneklem seçiminde en fazla uygun örneklemin tercih edildiğini, öğretim yöntemlerinden en fazla drama/oyunla öğretim ve iş birlikçi öğrenme yönteminin yaygın olarak kullanıldığını belirlemişlerdir. Araştırmaların çoğunlukla ilkökul 3. sınıf öğrencileri üzerinde yapıldığını gözlemlemişlerdir. Kullanılan öğretim yöntemlerinin öğrencilerin Hayat Bilgisi dersine ilişkin başarı ve Hayat Bilgisi dersine yönelik tutumları üzerinde olumlu etki bıraktığını belirlemişlerdir.

Tarman, Acun ve Yüksel (2010), Sosyal Bilgiler eğitimi alanındaki tezlerin değerlendirilmesi adlı çalışma yapmışlardır. Çalışmalarında araştırdıkları tezlere YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından ulaşmışlardır. Ayrıca üniversitelerin kütüphanelerinin internet sitesi aracılığıyla sunduğu veri tabanlarından ve kütüphanelerden toplamışlardır. Tarama ve içerik analizi yöntemi ile toplam 294 yüksek lisans ve 41 doktora tez çalışması konularına, yapılış yıllarına, üniversitelere ve kullanılan araştırma tekniklerine göre gruplandırmışlardır. Yaptıkları çalışma sonucunda Sosyal Bilgiler tez konularının genel bir çerçeve içinde kaldığını belirlemişlerdir. Araştırmacılar yaptıkları çalışma ile Sosyal Bilgiler alanında farklı düşünme yolları ve araştırma konuları üzerinde durulması gerektiğini belirtmişlerdir.

Şahin, Gögebakan Yıldız ve Duman (2011), Türkiye’deki Sosyal Bilgiler eğitimi tezleri üzerine bir değerlendirme adlı çalışma yapmışlardır. Yaptıkları çalışmada Sosyal Bilgiler eğitimi alanında hazırlanan ilk tezin 1990 yılında olduğu ve daha sonraki yıllarda bu sayının artarak 550 yüksek lisans ve 62 doktora tezine ulaştığını tespit etmişlerdir. 20 yıllık araştırma sürecinde tez sayılarının 2006 yılıyla arttığı ve yüksek lisans ve doktora tezlerinin her ikisinin de en çok 2007 yılında hazırlandığı saptanmıştır. Üniversitelere göre sıralandığında ise tez sayısı bakımından en fazla Gazi Üniversitesi’nde hazırlandığı belirlenmiştir. Lisansüstü tezlerin kendi içerisinde sayı oranına bakıldığında ise araştırmacılar yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinden sayı olarak 9 kat fazla olduğunu belirtmişlerdir. Tezlerin tema dağılımına bakıldığında ise yüksek lisans tezlerinde en fazla eğitim programı temasının, doktora tezlerinde ise en fazla öğretim yöntem ve teknikleri üzerinde çalışıldığı belirlenmiştir.

Oruç ve Ulusoy (2008), Sosyal Bilgiler öğretimi alanında yapılan tez çalışmalar adlı çalışmalarında Türkiye’de 2000-2007 yılları arasında Sosyal Bilgiler öğretimiyle ilgili yüksek lisans tezlerini içerik analizi ile incelemişlerdir. Çalışmalarının sonucunda inceledikleri tezlerle ilgili iki önemli eksiklik belirlemişlerdir. Bunlardan birincisi yapılan araştırma yönteminin tam ve doğru biçimde belirtilmemesi ikincisi ise araştırma konusunun da belirtilmemesidir.

Geçit ve Kartal (2010), Türkiye’deki Sosyal Bilgiler eğitimi araştırma konuları üzerine bir inceleme adlı çalışmalarında 2000-2010 yılları arasında 23 hakemli dergi ve 11 ulusal ve uluslararası kongre sonrası hazırlanan bildiri kitaplarını incelemişlerdir. Bununla birlikte araştırmacılar yine aynı tarihler içerisinde Sosyal Bilgiler eğitimi alanında hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezlerini incelemişlerdir. Elde ettikleri verileri ise içerik analizine göre değerlendirmişlerdir. İnceledikleri çalışmaları yayınladıkları yer, tarih ve sayılarına kodlayarak bu şekilde 8 farklı konu başlığı altında sınıflamışlardır. Ulaştıkları sonuç ise çalışmaların çoğunun içerik, yöntem ve amaç açısından benzerlik taşıdığı ancak bunların birbirlerini tamamlayıcı nitelikte olmadığını tespit etmişlerdir.

Tarman, Güven, Aktaşlı (2011), Türkiye’de Sosyal Bilgiler eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin değerlendirilmesi ve alana katkıları adlı çalışmalarında inceledikleri doktora tezlerine YÖK ‘Ulusal Tez Merkezi’ veri tabanından ulaşmışlardır. Yapmış oldukları çalışmanın amaçları da doktora tezlerinin birbirlerine etkileri, aynı konu üzerinde çalışan araştırmacıların diğer çalışmalardan ne kadar bilgi sahibi olduğunu belirlemek ve yapılan tezlerin ne kadarının akademik yayına dönüştürüldüklerini ortaya koymaktır. Çalışmalarında nitel araştırma yöntemi ile tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama yolu ile elde edilen 40 doktora tezi konularına, yapılış yıllarına, üniversitelere, kullanmış oldukları araştırma tekniklerine, danışman unvanlarına, anabilim dalları ve enstitülere göre gruplandırılmıştır. Doktora tezlerinde 27 farklı konu bulunmuş, doktora tezlerinin yarısından fazlasının ise akademik yayına dönüştürüldüğü araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir.

Kop ve Tuncel (2010), Türkiye’de Sosyal Bilgiler/Bilimler öğretimi alanlarında bilimsel toplantılarda sunulan bildiriler üzerine analitik bir çalışma (1987-2005) adlı çalışmalarında sempozyumlarda sunulan Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya öğretimi ile ilgili bildiriler tespit etmişlerdir. Araştırmacılar bildirilerin nicel nitel oranlarını belirlemiş, örneklemin evreni ne kadar temsil ettiğini araştırmışlardır. Bununla birlikte sonuçların genellenebilir olması üzerinde durmuşlardır.

Dilek, Baysan ve Öztürk (2018), Türkiye’ de Sosyal Bilgiler eğitimi üzerine yapılan yüksek lisans tezleri: bir içerik analizi çalışması adlı çalışma yapmışlardır. Çalışmalarında 2010-2017 yılları arasında yayımlanan 415 yüksek lisans tezini incelemişlerdir. Tezleri YÖK ‘Ulusal Tez Merkezi’ veri tabanından elde etmişlerdir. Araştırmacılar incelemiş oldukları tezleri yıl, araştırma türü, araştırma yöntemi, konu alanları, örneklem, örneklem büyüklüğü, veri toplama araçları, üniversitelere göre dağılımı, veri analiz yöntemi açısından değerlendirmişlerdir. Elde ettikleri sonuçlarda 2010 ve 2017 yılları arasında yapılan yüksek lisans tezlerinde en çok nitel araştırma yönteminin tercih edildiği ve desenlerden tarama modelinin kullanıldığı, örneklem grubu olarak ise ortaokul ve branş öğretmenlerinin seçildiği, veri toplama aracı olarak anketin kullanıldığı, veri analizinde betimsel analizin kullanıldığı, araştırılan konularda ise en çok konu-kavram öğretimi konularının üzerinde durulduğu ve en çok tez yapılan üniversitenin Gazi Üniversitesi olduğunu belirlemişlerdir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışmanın evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden araştırmanın doğasına uygun olan ‘doküman analizi tekniği’ kullanılmıştır. Doküman analizi araştırılması hedeflenen konu hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Doküman incelemesinin aşamaları vardır. Bunlar şu şekilde sıralanır: dokümanlara ulaşma, orijinalliğini kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi inceleme ve veriyi kullanmadır (Forster, 1995 Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2013).

3.2. Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye’ de 2005 yılından 2017 yılına kadar ‘Hayat Bilgisi’ ve 2010 yılından 2017 yılına kadar ‘Sosyal Bilgiler’ anahtar sözcüklü YÖK Tez Merkezi’ ne ulaştırılmış lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem alma yoluna gidilmemiş, “kendini örnekleyen evren” (Çilenti, 1984) çalışma evreni olarak kabul edilmiştir. Araştırmada ‘Hayat Bilgisi’ anahtar sözcüklü 93 teze ulaşılmış ve ‘Sosyal Bilgiler’ anahtar sözcüklü 2010-2017 yılları arası 201 teze ulaşılmıştır ancak bunlardan ilkokula ait olanlar araştırmaya dâhil edilmiştir ve incelenecek tez sayısı 146’ ya düşmüştür.

3.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamındaki tezlere, YÖK’ ün internet sitesinden ulaşılmış Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili olan tezler bilgisayar ortamında kodlanmıştır ve tarih sıralamasına göre birden başlanarak sıralanmıştır. Bununla birlikte aynı tezin birkaç kez yer almasının önlenmesi amacıyla kontrol edilerek her bir tezin sadece bir kez yer alması sağlanmıştır. Tezlerin bir listesi oluşturulduktan sonra erişim olanağı bulunan dijital kopyaya sahip tezler, bilgisayara kaydedilmiş ve incelenmek üzere

saklanılmıştır. İncelenen lisansüstü tezlerin araştırma türüne, yıllara, araştırmacıların cinsiyetine, üniversitelere, ana bilim dallarına lisansüstü düzeyine, örneklem türüne, örneklem oluşturma modeline, araştırma modellerine ve araştırma konularına göre dağılımları belirlenmiştir.

Tablo 3.1. Lisansüstü tezlerin inceleme alanları

1.Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı (Hayat Bilgisi dersi için 2005-2017; Sosyal Bilgiler dersi için 2010-2017 yılları arası)	7.Ana bilim dallarına göre dağılımı (ilköğretim ana bilim dalı, eğitim bilimler ana bilim dalı vb.)
2.Üniversitelere göre dağılımı (Gazi Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi vb.)	8.Örneklem oluşturma modeline göre dağılımı (kolay ulaşılabilir örneklem, maksimum çeşitlilik örnekleme vb.)
3.Lisansüstü düzeylerine göre dağılımı (yüksek lisans/doktora)	9.Örneklem grubuna göre dağılımı (sınıf öğretmeni, ilkokul öğrencileri, ders kitapları vb.)
4.Enstitülere göre dağılımı (eğitim bilimleri, sosyal bilimler)	10.Araştırma yöntemlerine göre dağılımı (deneysel, betimsel, durum çalışması, olgubilim vb.)
5.Araştırmacının cinsiyetine göre dağılımı (kadın/erkek)	11.Araştırma konularına göre dağılımı (öğretim programı, ders kitapları, öğretim strateji-yöntem-teknik vb.)
6.Araştırma türlerine göre dağılımı (nitel/nicel/karma)	

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Ulaşılan tezlerin değerlendirilmesinde doküman incelenmesi tekniği kullanılmıştır. Veri analiz tekniği olarak ise içerik analiz tekniği kullanılmıştır. İçerik analizlerindeki temel hedef, elde edilen verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve şimşek, 2013). İçerik analizleri gelecekte yapılacak olan araştırmaların ve araştırılan konunun yaygınlaştırılmasında önemli role sahip araştırma sentezleridir (Suri ve Clarke, 2009 Akt: İnce ve Özgelen, 2015). İçerik analizinde sırasıyla şu aşamalar izlenir: Verilerin kodlanması, temaların saptanması, verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenip tanımlanması ve bulguların yorumlanmasıdır (Yıldırım ve şimşek, 2013).

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde incelenen tezler Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler olmak üzere iki kısım şeklinde ayrı olarak incelenmiştir. Araştırmanın alt problemlerine göre sırasıyla incelenen tezler frekans ve yüzdelerle tablolarla görsel hale getirilmiştir.

4.1. Hayat Bilgisi Lisansüstü tezlerine ait bulgular

4.1.1. Birinci alt probleme ilişkin bulgular

2005 ve 2017 yılları arasında yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyile ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?

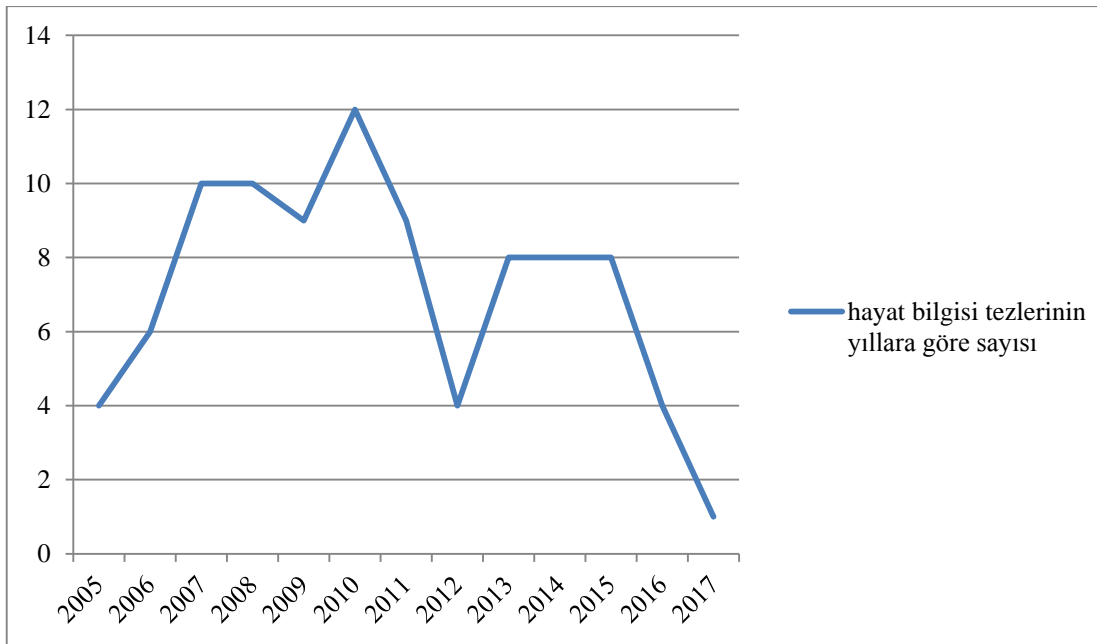
Tablo 4.1. Hayat Bilgisi Tezlerinin Yıllara Göre Sayısı

Yıllar	Frekans	Yüzdeler
2010	12	12,90
2008	10	10,75
2007	10	10,75
2009	9	9,68
2011	9	9,68
2013	8	8,60
2014	8	8,60
2015	8	8,60
2006	6	6,45
2016	4	4,30
2012	4	4,30
2005	4	4,30
2017	1	1,08
Toplam	93	100

Tabloya bakıldığında incelenen tezlerden en fazla tezin yayınlandığı yıl 2010 yılıdır. 2010 yılında Hayat Bilgisi ile ilgili 12 tez yayınlanmıştır. 2007 ve 2008

yıllarında yayınlanmış olan tez sayısı 10' dur ve bu yıllar yayınlanan tez sayısı bakımından ikinci sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada yayınlanan tez sayısı 9 ile 2011 ve 2009 yılları gelmektedir. 2013, 2014 ve 2015 yıllarında aynı miktarda olmak üzere 8 tez yayınlanmıştır. En az yayınlanan tez sayısı ise 2017' dir. 2017 yılında sadece 1 tez yayınlanmıştır.

Şekil 4.1. Hayat Bilgisi Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

4.1.2. İkinci alt probleme ilişkin bulgular

2005 ve 2017 yılları arasında yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.2. Hayat Bilgisi Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Frekans	Yüzdellik
Gazi Üniversitesi	10	10,75
Anadolu Üniversitesi	7	7,53
Marmara Üniversitesi	6	6,45
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	6	6,45
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	5	5,38
Afyon Kocatepe Üniversitesi	5	5,38
Dokuz Eylül Üniversitesi	5	5,38
Selçuk Üniversitesi	5	5,38
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	4	4,30
Atatürk Üniversitesi	3	3,23
Çukurova Üniversitesi	3	3,23
Fırat Üniversitesi	3	3,23
İnönü Üniversitesi	3	3,23
Adnan Menderes Üniversitesi	2	2,15
Balıkesir Üniversitesi	2	2,15
Hacettepe Üniversitesi	2	2,15
Yeditepe Üniversitesi	2	2,15
Ahi Evran Üniversitesi	1	1,08
Ankara Üniversitesi	1	1,08
Celal Bayar Üniversitesi	1	1,08
Cumhuriyet Üniversitesi	1	1,08
Ege Üniversitesi	1	1,08
Erciyes Üniversitesi	1	1,08
Erzincan Üniversitesi	1	1,08
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	1	1,08
İstanbul Üniversitesi	1	1,08
Kafkas Üniversitesi	1	1,08
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	1,08
Muğla Üniversitesi	1	1,08
Mustafa Kemal Üniversitesi	1	1,08
Ordu Üniversitesi	1	1,08
Pamukkale Üniversitesi	1	1,08
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	1	1,08
Sakarya Üniversitesi	1	1,08
Uludağ Üniversitesi	1	1,08
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1	1,08
Zonguldak Karaelmas Üniversitesi	1	1,08
Toplam	93	100

Üniversitelere göre yayınlanan tezlerin sayılarına bakıldığında en fazla Gazi Üniversitesi 10 tez ile birinci sırada yer alıyor. Gazi Üniversitesinden sonra ise Anadolu Üniversitesi 7 tez, Ondokuz Mayıs ve Marmara Üniversitesi 6 tez, Abant İzzet Baysal ve Selçuk Üniversitesi ise 5 tez ile tabloda yer alan diğer üniversitelere göre daha fazla tez içermektedir.

4.1.3. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular

2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin lisansüstü düzeylerine göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.3. Hayat Bilgisi Tezlerinin Lisansüstü Düzeylerine Göre Dağılımı

Lisansüstü düzey	Frekans	Yüzdellik
Yüksek Lisans	81	87,10
Doktora	12	12,90
Toplam	93	100

Tabloya bakıldığında yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre oldukça fazla olduğu ve %87,10' luk yer kaplarken doktora tezlerinin ise sadece %12,90' lık bir kısmı kapladığı görülmüştür.

4.1.4. Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular

2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.4. Hayat Bilgisi Tezlerinin Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitü	Frekans	Yüzdellik
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	50	53,76
Sosyal Bilimler Enstitüsü	43	46,24
Toplam	93	100

Tabloya bakıldığında Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitüsünde yayınlanan tezlerin birbirine yakın olduğu bununla birlikte Eğitim Bilimleri Enstitüsünün 50 tez Sosyal Bilimler Enstitüsünün ise 43 tez yayınladığı görülmektedir.

4.1.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin araştırmacıların cinsiyete göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.5. Hayat Bilgisi Tezlerinin Araştırmacıların Cinsiyetine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzdeler
Kadın	63	67,74
Erkek	30	32,26
Toplam	93	100

Tabloya bakıldığında kadın araştırmacıların tez sayısı 63 erkek araştırmacıların yayınladığı tez sayısı ise 30' dur. Bu durum kadın araştırmacıların erkek araştırmacılara göre iki katından daha fazla tez yayınladıklarını ortaya koymuştur.

4.1.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular

2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin araştırma türlerine göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.6. Hayat Bilgisi Tezlerinin Araştırma Türlerine Göre Dağılımı

Araştırma türü	Frekans	Yüzdeler
Nitel	55	59,78
Nitel	19	20,65
Karma	18	19,57
Toplam	92	100

Tabloya bakıldığında 92 tezin yer aldığı görülmektedir bunun sebebi yayınlanan 1 tezin araştırmacı tarafından araştırma türünün belirtilmemiş olmasıdır.

Bu sebeple 92 teze göre frekans ve yüzdeler tablosu oluşturulmuştur. Tabloda araştırmacıların en fazla nicel araştırma türünü kullandığı gözlemlenmiştir. Nitel ve karma araştırmalar birbirine yakındır ve araştırmacılar tarafından daha az tercih edilmiştir.

4.1.7. Yedinci alt probleme ilişkin bulgular

2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.7. Hayat Bilgisi Tezlerinin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalı	Frekans	Yüzdeler
İlköğretim Ana Bilim Dalı	53	56,99
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı	19	20,43
Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı	8	8,60
Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	5	5,38
Özel Eğitim Ana Bilim Dalı	3	3,23
Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı	2	2,15
Uygulamalı Sanatlar Grafik Eğitimi Ana Bilim Dalı	1	1,08
Ortaöğretim Sosyal Alanlar Ana Bilim Dalı	1	1,08
Eğitim ve Yönetim Ana Bilim Dalı	1	1,08
Toplam	93	100

Anabilim dallarına göre dağılımına bakıldığında en fazla tez sayısı 53 tez ile İlköğretim Ana Bilim Dalına aittir. Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı da yayınlanan 19 tez ile ikinci sırada yer almaktadır. Diğer ana bilim dallarında ise yayımlanan tez sayısı çok azdır.

4.1.8. Sekizinci alt probleme ilişkin bulgular

2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin örneklem oluşturma modeline göre dağılımı nasıldır?

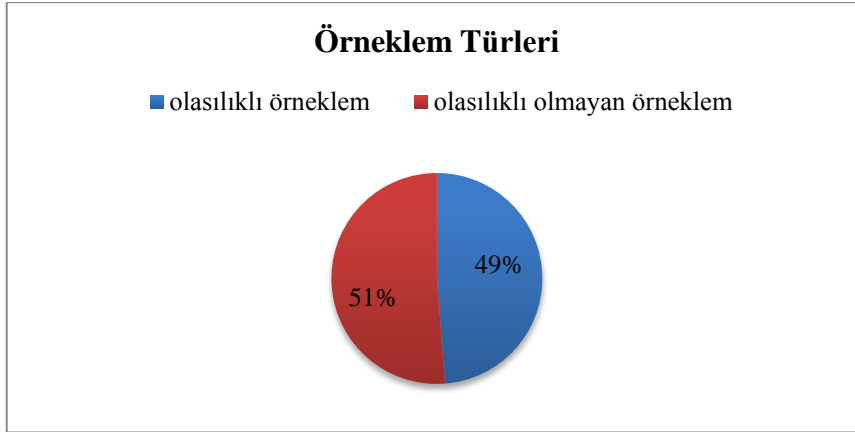
Tablo 4.8. Hayat Bilgisi Tezlerinin Örneklem Oluşturma Modeline Göre Dağılımı

Örneklem türleri	Frekans	Yüzdeler
Basit tesadüfi örneklem	14	34,15
Ölçüt örneklem	6	14,63
Kolay ulaşılabilir durum örnekleme	5	12,20
Maksimum çeşitlilik örneklem	5	12,20
Küme örneklem	3	7,32
Tabakalı örneklem	3	7,32
Benzeşik örneklem	2	4,88
Tipik durum örnekleme	2	4,88
Kartopu örneklem	1	2,44
Toplam	41	100

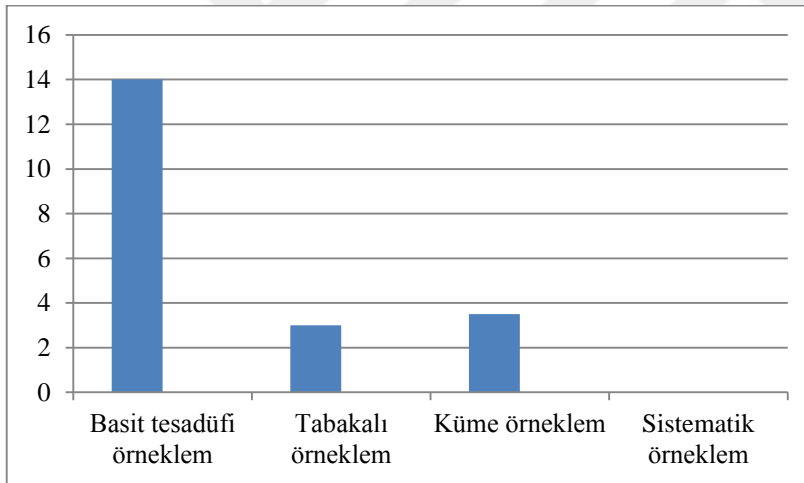
Tabloya bakıldığında incelenen ‘Hayat Bilgisi’ tezlerinden örneklem modellerine göre değerlendirmesinde sadece 41’ i tabloda yer almıştır. Bunun sebebi 93 tezden 52’ sinin araştırmacı tarafından örneklem belirtilmemiş olmasıdır. Sebeplerine bakıldığında araştırmacının tezinde kullanmış olduğu araştırma yönteminin de buna etkisi olduğu belirlenmiştir. Örneğin deneysel modellerde örneklem seçimine gidilmemiştir ya da bazı araştırmacılar evrenin tamamına ulaştığı için örneklem seçimi yapmamıştır.

Olasılıklı örnekleme türlerinden en fazla %34,15 ile basit tesadüfi örnekleme kullanılmıştır. Olasılıklı örnekleme türlerinin arasında yer alan küme örnekleme ve tabakalı örnekleme ise %7,32 ile eşit miktarda yer almıştır. Olasılıklı olmayan örnekleme türlerinden ise en fazla kullanılan amaçlı örneklem türleridir. Bunların içerisinde yer alan ölçüt örneklem %14,63 ile en fazla tercih edilen olmuştur. Olasılıklı olmayan örneklem türlerinden ise en az kullanılan %2,44 ile kartopu örneklemdir.

Şekil 4.2. Hayat Bilgisi Tezlerinde Seçilen Örneklem Türlerinin Yüzdelerle Dağılımı

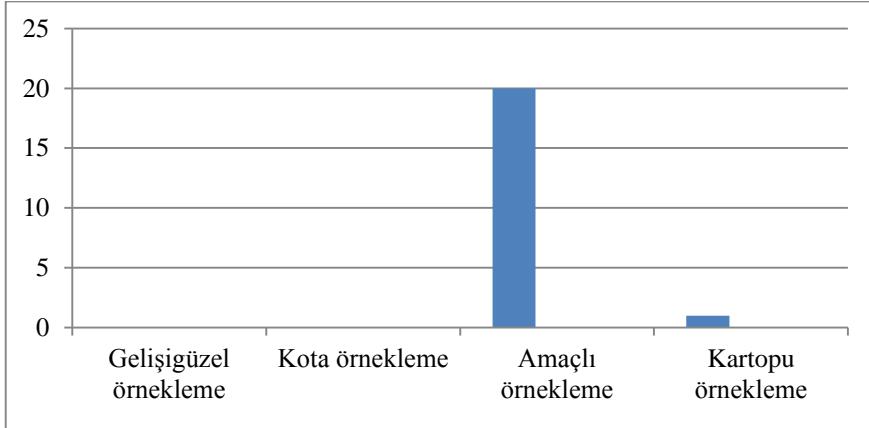

Şekil 4.3. Hayat Bilgisi Tezlerinde Kullanılan Olasılıklı Örneklem Türlerinin Dağılımı

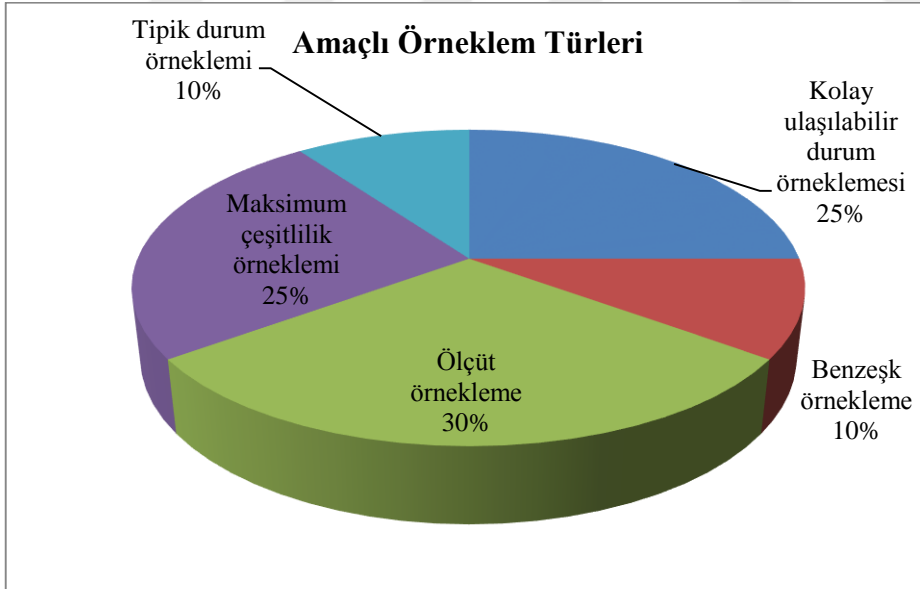
Olasılıklı örneklem türlerinden en fazla basit tesadüfi örneklem 14 defa kullanılmıştır. Sistematik örneklem ise araştırmacılar tarafından tercih edilmemiştir.

Şekil 4.4. Hayat Bilgisi Tezlerinde Kullanılan Olasılıklı Örneklem Türlerinin Dağılımı

Yukarıdaki şekle bakıldığında olasılıklı olmayan örneklem türlerinden en fazla amaçlı örneklem 20 defa kullanılmıştır. Kartopu örneklem 1 tane kullanılırken gelişigüzel örneklem ve kota örneklem araştırmacılar tarafından tercih edilmemiştir.

Şekil 4.5. Hayat Bilgisi Tezlerinde Kullanılan Amaçlı Örneklem Türlerinin Dağılımı

Olasılıklı olmayan örneklem içerisinde yer alan amaçlı örneklem türlerinden en fazla ölçüt örneklem (%30) en az tipik durum örnekleme (%10) kullanılmıştır.

4.1.9. Dokuzuncu alt probleme ilişkin bulgular

2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayımlanan lisansüstü tezlerin örneklem dağılımı nasıldır?

Tablo 4.9. Hayat Bilgisi Tezlerinin Örneklem Dağılımı

Örneklem	Frekans	Yüzdeler
İlkokul öğrencileri	35	37,63
Sınıf öğretmeni	34	36,56
Ders kitabı	8	8,60
Sınıf öğretmeni ve öğrenciler	4	4,30
Ders kitabı ve öğretmen	2	2,15
Ders programı	2	2,15
Engelli öğrenciler	2	2,15
Öğretmen, öğrenci ve veli	1	1,08
Öğrenci ve ders kitabı	1	1,08
Sınıf ve branş öğretmeni	1	1,08
Öğretmen ve okul yöneticisi	1	1,08
Akademisyenler	1	1,08
Öğretmen ve veli	1	1,08
Toplam	93	100

Tabloya bakıldığında araştırmacılar en fazla ilkokul öğrencileri 35 kez ve sınıf öğretmeni ile 34 kez çalışmışlardır. İki örneklemin toplam yüzdesi yaklaşık %75' dir. Geriye kalan yaklaşık %25' lik dilimde ise en fazla çalışılan örneklem ise ders kitapları ve sınıf öğretmeni ve öğrenciler olmuştur. Ders kitapları 8 kez sınıf öğretmeni ve öğrenciler de 4 kez kullanılmıştır. Geriye kalan örneklem ise daha az tercih edilmiştir.

4.1.10. Onuncu alt probleme ilişkin bulgular

2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayımlanan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.9. Hayat Bilgisi Tezlerinin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Araştırma yöntemleri	Frekans	Yüzdelik
Betimsel	41	53,95
Deneysel	25	32,89
Eylem	4	5,26
Durum çalışması	3	3,95
Saha araştırması	1	1,32
Olgubilim	1	1,32
Kültür analizi	1	1,32
Toplam	76	100

Tabloya bakıldığında 75 tezin araştırma yöntemleri incelenmiştir. Çünkü geriye kalan 93 tezdten 18' inde araştırma yöntemi belirtilmemiştir. Bu 75 tezdten bir tez de ise 2 farklı araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu sebeple incelenen araştırma yöntemi 76 tane olmuştur.

Tezlerde en çok kullanılan araştırma yöntemi 41 defa kullanılan betimsel araştırma yöntemidir. Deneysel araştırma yöntemi 25 defa kullanılmıştır. Nitel araştırma türünün desenleri olan eylem araştırması 4, durum çalışması 3, saha araştırması 1, olgubilim1, kültür analizi 1 tane olarak araştırmalarda kullanılmıştır.

4.1.11. On birinci alt probleme ilişkin bulgular

2005 ve 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi dersiyle ilgili yayımlanan lisansüstü tezlerin araştırma konularına göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.10. Hayat Bilgisi Tezlerinin Araştırma Konularına Göre Dağılımı

Araştırma konuları	Frekans	Yüzdeler
Öğretim strateji, yöntem ve tekniği	29	31,18
Öğretim programı	20	21,51
Ders Kitapları	11	11,83
Beceri öğretimi	7	7,53
Ölçme ve değerlendirme	7	7,53
Değer eğitimi	6	6,45
Çevre(okul, sınıf, aile)	4	4,30
Öğretim materyalleri	4	4,30
Kavram öğretimi	3	3,23
Disiplinlerarası ilişki	2	2,15
Toplam	93	100

Tezlerin araştırma konularına göre dağılım tablosuna bakıldığında araştırmacılar tarafından en çok tercih edilen konunun öğretim strateji yöntem ve tekniği olmuştur. Bu konu araştırmacılar tarafından 29 defa kullanılmıştır. Bu konuyu ikinci sırada izleyen 20 defa kullanılan öğretim programıdır. Üçüncü olarak ise en çok araştırmacılar tarafından 11 kez kullanılan konu ders kitapları olmuştur. En az tercih edilen konu ise disiplinlerarası ilişki olmuştur. Sadece 2 tezin araştırma konusu disiplinlerarası ilişki olmuştur.

4.2. Sosyal Bilgiler Lisansüstü Tezlerine Ait Bulgular

2010 ve 2017 yılları arasında ‘Sosyal Bilgiler’ anahtar sözcüklü 201 teze ulaşılmıştır. Bu tezler içerisinde Hayat Bilgisinin devamı niteliğinde olan ilköğretim müfredatındaki Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili tezler inceleme altına alınmıştır. Bunun için 4+4+4 eğitim sistemi uygulanmadan önceki 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersini içeren tezler ve 4+4+4 eğitim sistemi uygulandıktan sonra sadece 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersini içeren tezler incelenmiştir. Bu nedenle incelenen tez sayısı 146’ ya düşmüştür.

4.2.1. Birinci alt probleme ilişkin bulgular

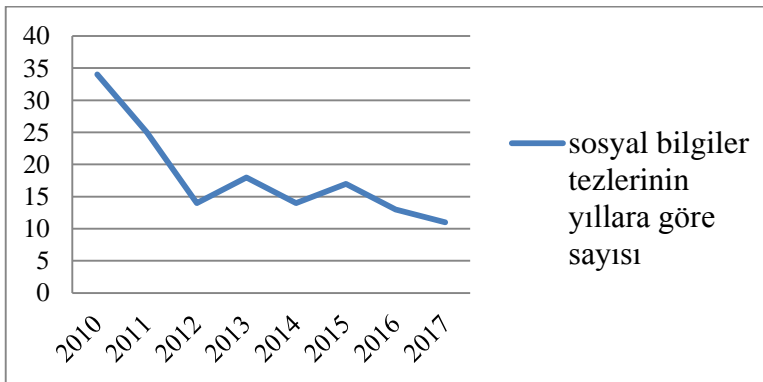
2010 ve 2017 yılları arasında yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.12. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Yıllara Göre Sayısı

Yıllar	Frekans	Yüzdeler
2010	34	23,29
2011	25	17,12
2013	18	12,33
2015	17	11,64
2012	14	9,59
2014	14	9,59
2016	13	8,90
2017	11	7,53
Toplam	146	100

Tabloya bakıldığında en fazla yayınlanan tez sayısı 34 ile 2010 yılıdır. 2011 yılı da 25 tez ile diğer yıllara göre daha fazla araştırma içermektedir. En az yayınlanan tez yılı ise 2017 yılında 11 tez ile olmuştur.

Şekil 4.6. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

4.2.2. İkinci alt probleme ilişkin bulgular

2010 ve 2017 yılları arasında yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.13. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Frekans	Yüzdellik
Gazi Üniversitesi	18	12,33
Anadolu Üniversitesi	9	6,16
Atatürk Üniversitesi	8	5,48
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	7	4,79
Marmara Üniversitesi	7	4,79
Afyon Kocatepe Üniversitesi	5	3,42
Ahi Evran Üniversitesi	5	3,42
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	5	3,42
Necmettin Erbakan Üniversitesi	5	3,42
Niğde Üniversitesi	5	3,42
Adnan Menderes Üniversitesi	4	2,74
Çukurova Üniversitesi	4	2,74
Dokuz Eylül Üniversitesi	4	2,74
Sakarya Üniversitesi	4	2,74
Selçuk Üniversitesi	4	2,74
Adıyaman Üniversitesi	3	2,05
Dumlupınar Üniversitesi	3	2,05
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	3	2,05
Mustafa Kemal Üniversitesi	3	2,05
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2	1,37
Akdeniz Üniversitesi	2	1,37
Bülent Ecevit Üniversitesi	2	1,37
Fırat Üniversitesi	2	1,37
Hacettepe Üniversitesi	2	1,37
İnönü Üniversitesi	2	1,37
İstanbul Üniversitesi	2	1,37
Kafkas Üniversitesi	2	1,37
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2	1,37
Pamukkale Üniversitesi	2	1,37
Rize Üniversitesi	2	1,37
Zonguldak Karaelmas Üniversitesi	2	1,37
Amasya Üniversitesi	1	0,68

Ankara Üniversitesi	1	0,68
Celal Bayar Üniversitesi	1	0,68
Düzce Üniversitesi	1	0,68
Ege Üniversitesi	1	0,68
Erciyes Üniversitesi	1	0,68
Erzincan Üniversitesi	1	0,68
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	0,68
Giresun Üniversitesi	1	0,68
Kastamonu Üniversitesi	1	0,68
Mersin Üniversitesi	1	0,68
Muğla Üniversitesi	1	0,68
Ordu Üniversitesi	1	0,68
Trakya Üniversitesi	1	0,68
Uludağ Üniversitesi	1	0,68
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1	0,68
Toplam	146	100

Üniversitelere göre yayınlanan tezlerin sayılarına bakıldığında en fazla Gazi Üniversitesi 18 tez ile birinci sırada yer alıyor. Gazi Üniversitesinden sonra ise Anadolu Üniversitesi 9 tez, Atatürk Üniversitesi 8 tez, Çanakkale 18 Mart ve Marmara Üniversitesi ise 7 tez ile tabloda yer alan diğer üniversitelere göre daha fazla tez içermektedir.

4.2.3. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular

2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin lisansüstü düzeylerine göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.14. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Lisansüstü Düzeyine Göre Dağılımı

Lisansüstü Düzey	Frekans	Yüzdellik
Yüksek Lisans	118	80,82
Doktora	28	19,18
Toplam	146	100

Tabloya bakıldığında yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre oldukça fazla olduğu ve yüzdelerle bakıldığında yüksek lisans tezlerinin 118 tez ile %80,82' lik yer kaplarken doktora tezlerinin ise 28 tez ile sadece %19,18' lik bir kısmı kapladığı görülmüştür.

4.2.4. Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular

2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.15. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitü	Frekans	Yüzdeler
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	83	56,85
Sosyal Bilimler Enstitüsü	62	42,47
Fen Bilimleri Enstitüsü	1	0,68
Toplam	146	100

Tabloya bakıldığında Eğitim Bilimleri Enstitüsüne bağlı olan tezlerin 83 tez ile ilk sırada yer aldığı görülmüştür. Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı olan tezler 62 tanedir. Fen Bilimleri Enstitüsüne bağlı olan tez sayısı ise sadece 1 tanedir.

4.2.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin araştırmacıların cinsiyete göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.16. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Araştırmacıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzdeler
Kadın	78	53,42
Erkek	68	46,58
Toplam	146	100

Tabloya bakıldığında kadın araştırmacıların tez sayısı 78 erkek araştırmacıların yayınladığı tez sayısı ise 68’ dir. Kadın ve erkek araştırmacıların yayınladıkları tez sayılarının birbirine yakın olduğu bununla birlikte kadın araştırmacıların yayınlamış oldukları tez sayısının daha fazla olduğu belirlenmiştir.

4.2.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular

2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin araştırma türlerine göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.17. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Araştırma Türlerine Göre Dağılımı

Araştırma türü	Frekans	Yüzdelik
Nicel	77	54,23
Nitel	36	25,35
Karma	29	20,42
Toplam	142	100

Tabloya bakıldığında 142 tezin yer aldığı görölmektedir bunun sebebi yayınlanan 4 tezin araştırmacı tarafından araştırma türünün belirtilmemiş olmasıdır. Bu sebeple 142 teze göre frekans ve yüzdelik tablosu oluşturulmuştur. Tabloda araştırmacıların en fazla nicel araştırma türünü kullandığı gözlemlenmiştir. Nitel ve karma araştırmalar birbirine yakındır ve araştırmacılar tarafından daha az tercih edilmiştir. Nicel araştırma 77 tezde, nitel araştırma 36 tezde ve karma araştırma türü ise 29 tezde kullanılmıştır.

4.2.7. Yedinci alt probleme ilişkin bulgular

2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.18. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalı	Frekans	Yüzdelerik
İlköğretim Ana Bilim Dalı	111	76,03
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı	13	8,90
Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı	9	6,16
Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	4	2,74
Özel Eğitim Ana Bilim Dalı	2	1,37
Temel Eğitim Ana Bilim Dalı	2	1,37
Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı	2	1,37
Tarih Eğitim Ana Bilim Dalı	1	0,68
Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı	1	0,68
Mimarlık Ana Bilim Dalı	1	0,68
Toplam	146	100

Lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımına bakıldığında İlköğretim Ana Bilim Dalı 111 tez ile en fazla tez sayısına sahiptir. Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı 13 tez ile ikinci sırada yer almaktadır. Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı 9 tez ile üçüncü sırada yer almaktadır. Diğer ana bilim dalları sayıca daha azdır.

4.2.8. Sekizinci alt probleme ilişkin bulgular

2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin örneklem oluşturma modeline göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.19. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Örneklem Oluşturma Modeline Göre Dağılımı

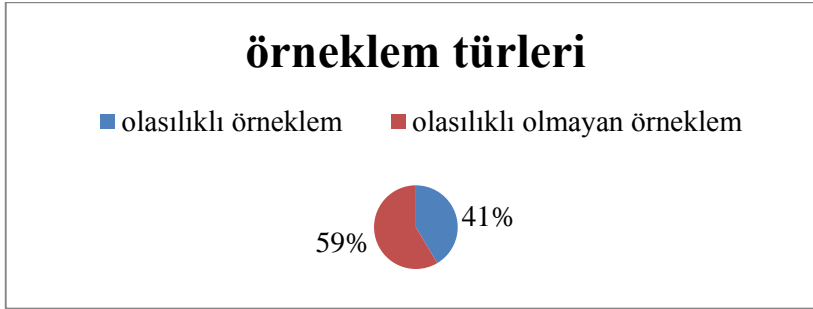
Örneklem türleri	Frekans	Yüzdeler
Basit tesadüfi örneklem	21	30,00
Maksimum çeşitlilik örneklem	14	20,00
Kolay ulaşılabilir durum örnekleme	10	14,29
Ölçüt örneklem	10	14,29
Tabakalı örneklem	4	5,71
Benzeşik örneklem	3	4,29
Küme örneklem	3	4,29
Tipik durum örnekleme	2	2,86
Kota örneklem	1	1,43
Doğrulayıcı ve yanlışlayıcı örneklem	1	1,43
Sistemik örneklem	1	1,43
Toplam	70	100

Tabloya bakıldığında incelenen ‘Sosyal Bilgiler’ tezlerinden örneklem modellerine göre değerlendirmesinde sadece 70’ i tabloda yer almıştır. Bunun sebebi 146 tezden 81’inin araştırmacı tarafından örneklem belirtilmemiş olmasıdır. Bununla birlikte 65 örneklem modelinin olması gerekirken 70 olmasının sebebi ise bazı araştırmacılar tarafından araştırmalarında sadece 1 değil 2 örneklem kullanmalarından dolayıdır.

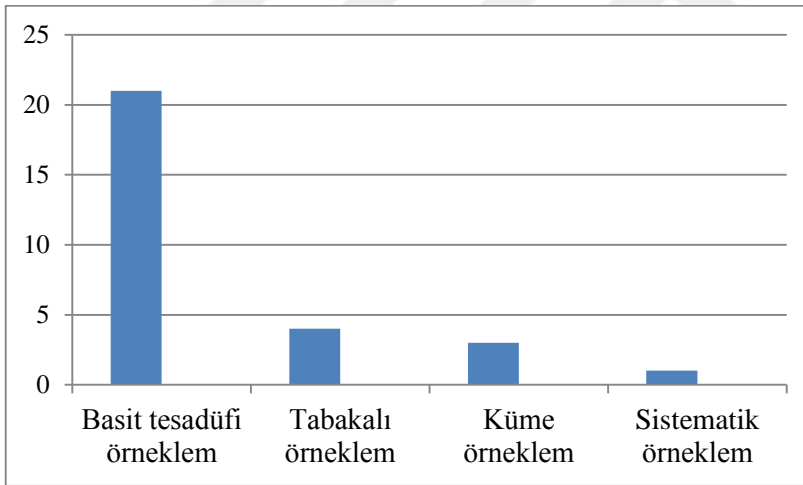
Olasılıklı örnekleme türlerinden en fazla %30 ile basit tesadüfi örnekleme kullanılmıştır. Olasılıklı örnekleme türlerinin arasında yer alan diğer örnekleme türleri çoktan aza doğru %5,71 ile tabakalı örnekleme, %4,29 ile küme örnekleme %1,43 ile sistemik örnekleme şeklinde sıralanmaktadır. Olasılıklı olmayan

örnekleme türlerinden ise en fazla kullanılan amaçlı örnekleme türleridir. Bunların içerisinde yer alan maksimum çeşitlilik örnekleme ise %20 ile en fazla tercih edilen olmuştur. Olasılıklı olmayan örnekleme türlerinden ise en az kullanılan %1,43 ile kotalı örneklemedir.

Şekil 4.7. Sosyal Bilgiler Tezlerinde Seçilen Örnekleme Türlerinin Yüzdelerle Dağılımı

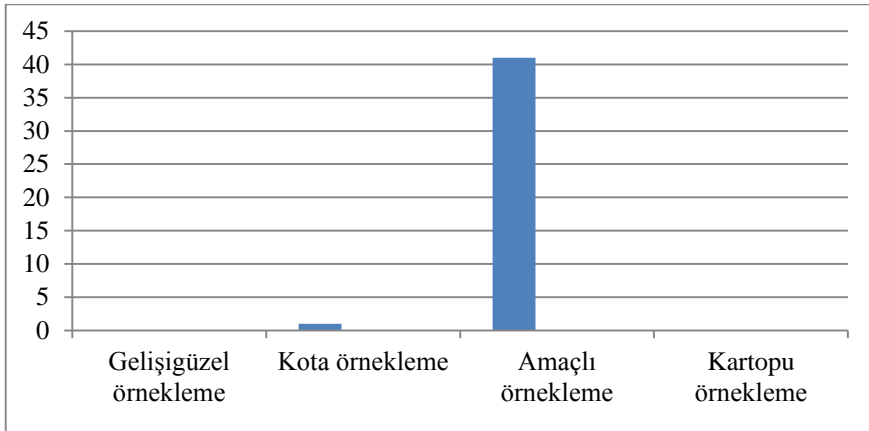

Şekil 4.8. Sosyal Bilgiler Tezlerinde Kullanılan Olasılıklı Örnekleme Türlerinin Dağılımı

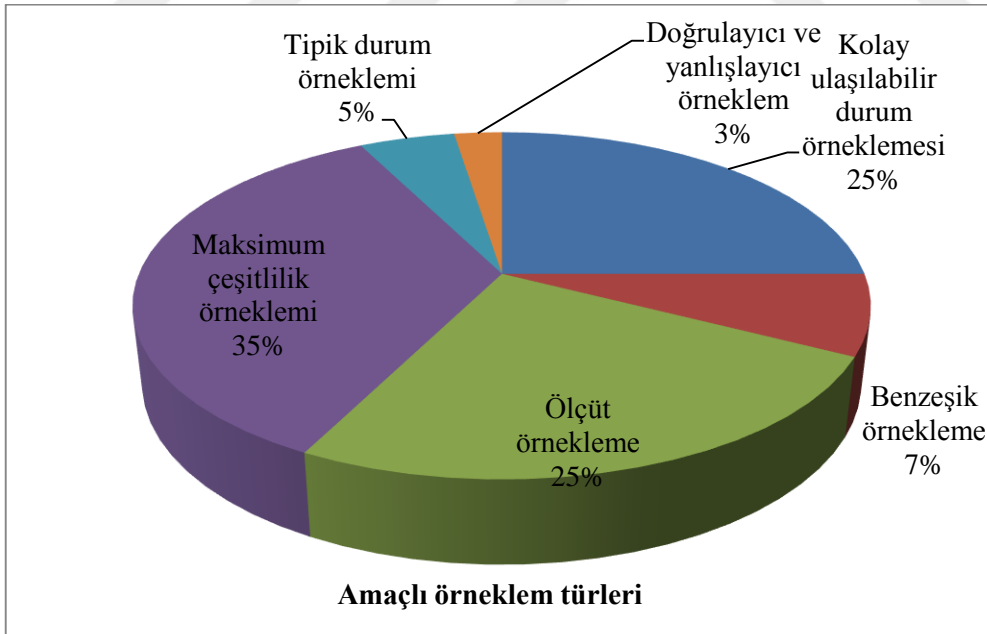
Olasılıklı örnekleme türlerinden en fazla basit tesadüfi örnekleme 21 defa kullanılmıştır. Tabakalı örnekleme 4, küme örnekleme ise 3 defa kullanılmıştır. Sistematik örnekleme ise 1 kez kullanılmıştır.

Şekil 4.9. Sosyal Bilgiler Tezlerinde Kullanılan Olasılıklı Olmayan Örneklem Türlerinin Dağılımı

Tabloya bakıldığında olasılıklı olmayan örneklem türlerinden en fazla amaçlı örneklem 41 defa kullanılmıştır. Kota örneklem 1 kez kullanılırken gelişigüzel örneklem ve kartopu örneklem tercih edilmemiştir.

Şekil 4.10. Sosyal Bilgiler Tezlerinde Kullanılan Amaçlı Örneklem Türlerinin Dağılımı

Olasılıklı olmayan örneklem içerisinde yer alan amaçlı örneklem türlerinden en fazla maksimum çeşitlilik örnekleme (%35) en az doğrulayıcı ve yanıltıcı örnekleme (%3) kullanılmıştır.

4.2.9. Dokuzuncu alt probleme ilişkin bulgular

2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin örneklem dağılımı nasıldır?

Tablo 4.20. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Örneklemine Göre Dağılımı

Örneklem	Frekans	Yüzdeler
İlkokul öğrencileri	65	44,52
Sınıf öğretmeni	21	14,38
Ders kitabı	15	10,27
Sınıf ve sosyal bilgiler öğretmeni	9	6,16
Sınıf öğretmeni ve öğrenciler	8	5,48
Ders programı	5	3,42
Ders kitabı ve sınıf öğretmeni	4	2,74
Ders kitabı ve program	3	2,05
Sınıf ve sosyal bilgiler öğretmeni ve öğrenci	2	1,37
Diğer	14	9,59
Toplam	146	100

Tabloya bakıldığında araştırmacılar en fazla ilkokul öğrencileri ile çalışmışlardır. Örneklem %44,52' sini bu grup oluşturmaktadır. İkinci olarak ise %14,38 ile sınıf öğretmeni ile çalışmışlardır. Üçüncü olarak ise %10,27 ile ders kitabı gelmektedir. Araştırmacıların en az kullandıkları örneklem grubu ise sınıf, sosyal bilgiler öğretmeni ve öğrenciler olmuştur. Örneklem tablosunda %1,37' lik paya sahiptir.

4.2.10. Onuncu alt probleme ilişkin bulgular

2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.21. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Araştırma yöntemi	Frekans	Yüzdeler
Betimsel	65	51,18
Deneysel	46	36,22
Durum çalışması	8	6,30
Eylem	4	3,15
Olgubilim	3	2,36
Tarihsel araştırma	1	0,79
Toplam	127	100

127 tane araştırma yöntemi araştırmacılar tarafından kullanılmıştır. 23 tezde ise araştırma yöntemi belirtilmemiştir. Toplamda 146 tez vardır ve bu tezlerden 123'ünde araştırma yöntemi araştırmacılar tarafından belirtilmiştir. Tabloda 127 tane araştırma yönteminin olmasının sebebi ise 4 tezde iki farklı araştırma yönteminin kullanılmasıyla alakalıdır.

Tezlerde en çok kullanılan araştırma yöntemi 65 defa kullanılan betimsel araştırma yöntemidir. Deneysel araştırma yöntemi 46 kez kullanılmıştır. Nitel araştırma türünün desenleri olan eylem araştırması 4, durum çalışması 8, olgubilim 3 defa olarak araştırmalarda kullanılmıştır. Tarihsel araştırma ise sadece 1 kez kullanılmıştır.

4.2.11. On birinci alt probleme ilişkin bulgular

2010 ve 2017 yılları arasında Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan lisansüstü tezlerin konularına göre dağılımı nasıldır?

Tablo 4.22. Sosyal Bilgiler Tezlerinin Araştırma Konularına Göre Dağılımı

Araştırma konuları	Frekans	Yüzdellik
Öğretim strateji, yöntem ve tekniği	46	31,51
Değer eğitimi	19	13,01
Ders kitapları	19	13,01
Ölçme ve değerlendirme	12	8,22
Öğretim programı	11	7,53
Beceri öğretimi	10	6,85
Öğretim materyalleri	7	4,79
Kavram öğretimi	5	3,42
Çevre(okul, sınıf, aile)	3	2,05
Disiplinlerarası ilişki	3	2,05
Diğer	11	7,53
Toplam	146	100

Tezlerin konu dağılım tablosuna bakıldığında araştırmacılar tarafından tezlerinde en fazla üzerinde çalışılan konunun öğretim strateji, yöntem ve tekniği olduğu belirlenmiştir. Bu konu incelenen tezlerin 46'sında yer almıştır. Bu konuyu ikinci sırada izleyen değer eğitimi ve ders kitapları olmuştur. Bu konularda araştırmacılar tarafından tez konusu olarak 19'ar defa seçilmiştir. En az tercih edilen konu seçimi ise çevre ve disiplinlerarası ilişki olmuştur. Bu konular sadece tezlerin her iki konusunda eşit miktarda 3'er defa yer almıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın sonuçlarına, tartışmaya ve önerilerine yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Çalışmada 2005-2017 yılları arasında yayınlanan Hayat Bilgisi lisansüstü tezleri ile 2010-2017 yılları arasında yayınlanan ilköğretimde yer alan Sosyal Bilgiler lisansüstü tezleri belirli değişkenlere göre incelenmiştir. İncelenen lisansüstü tezlerden ulaşılan sonuçlar maddeler halinde belirtilmiştir.

Hayat Bilgisi ile ilgili 2005 ve 2017 yılları arasında yayınlanan lisansüstü tezlerin incelenmesiyle elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

- Hayat Bilgisi ile ilgili yayınlanan lisansüstü tezler en fazla 2010 yılında yayınlanmıştır. Bununla birlikte en az yayınlandığı yıl 2017 senesidir.
- Tezlerin üniversitelere göre dağılımında en fazla Gazi Üniversitesinin bulunduğu tespit edilmiştir.
- İncelenen lisansüstü tezlerin düzeylerine bakıldığında yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinden daha fazla yer aldığı görülmüştür.
- Enstitülere göre dağılımına bakıldığında Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve Sosyal Bilimler Enstitüsünün yer aldığı en fazla Eğitim Bilimleri Enstitüsünün teze sahip olduğu bununla birlikte iki enstitünün de tez sayısı bakımından birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir.
- Tezleri yazan kişilerin cinsiyet dağılımına bakıldığında kadın araştırmacıların erkek araştırmacılardan daha fazla tez yayınladıkları tespit edilmiştir.
- Tezlerin araştırma türleri incelendiğinde nicel araştırma türünün araştırmacılar tarafından daha çok tercih edildiği nitel ve karma araştırma türünün ise birbirine yakın miktarda olduğu görülmüştür.
- Tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımına bakıldığında İlköğretim Ana Bilim Dalının diğer ana bilim dallarından sayı bakımından önde olduğu belirlenmiştir.

- Örneklem kullanma çeşidine bakıldığında en fazla araştırmacılar tarafından basit tesadüfi örneklem türü kullanıldığı belirlenmiştir.
- Üzerinde en fazla çalışılan örneklem grubu ise ilkokul öğrencileri olmuştur onu sadece bir farkla ikinci sırada izleyen sınıf öğretmenleri olduğu görülmüştür.
- Tezlerde kullanılan en fazla araştırma türü betimsel araştırma deseni olmuştur.
- Araştırma konularına bakıldığında en fazla üzerinde çalışılan konunun öğretim strateji, yöntem ve tekniği üzerinde durulduğu tespit edilmiştir.

Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili 2010-2017 yılları arasında yayınlanan lisansüstü tezlerin incelenmesiyle elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

- Yıllara göre tezlerin dağılımına bakıldığında en fazla 2010 yılında en az 2017 yılında tez yayınlandığı belirlenmiştir.
- Üniversitelere göre dağılımına bakıldığında Gazi Üniversitesinin birinci sırada yer aldığı tespit edilmiştir.
- İncelenen lisansüstü tezlerin düzeyine bakıldığında en fazla yüksek lisans düzeyinde tez yayınlandığı görülmüştür. Yüksek lisans tezleri doktora tezlerinin yaklaşık sekiz katıdır.
- Sosyal bilgiler dersi ile ilgili yayınlanan tezlerin enstitülere göre dağılımına bakıldığında Eğitim Bilimleri Enstitüsünün birinci sırada yer aldığı görülmüştür. Bununla birlikte incelenen Hayat Bilgisi tezlerinden farklı olarak 1 tane Fen Bilimleri Enstitüsünün de yer aldığı belirlenmiştir.
- Araştırmacıların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında kadın araştırmacıların erkek araştırmacılardan daha fazla olduğu ancak farkın Hayat Bilgisi tezlerindeki araştırmacıların cinsiyete göre dağılımına göre daha az miktarda olduğu belirlenmiştir. Sosyal bilgiler dersiyle ilgili yayınlanan tezlerin yazarlarında kadın erkek sayısı birbirine yakın olduğu kadın araştırmacıların erkek araştırmacılardan daha fazla olduğu belirlenmiştir.
- Tezlerde kullanılan araştırma türleri incelendiğinde nicel araştırma türünün birinci sırada yer aldığı nitel ve karma araştırma türlerinin ise birbirine yakın olduğu belirlenmiştir.

- Tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımına bakıldığında en fazla İlköğretim Ana Bilim Dalının olduğu tespit edilmiştir.
- Örneklem oluşturma modeline göre dağılıma bakıldığında en fazla araştırmacılar tarafından basit tesadüfi örneklem türü kullanıldığı tespit edilmiştir.
- Tezlerde en fazla üzerinde çalışılan örneklem grubu Hayat Bilgisi tezlerinde olduğu gibi ilkokul öğrencileri olduğu tespit edilmiştir.
- Tezlerde kullanılan en fazla araştırma türü betimsel araştırma deseni olmuştur. İkinci sırada deneysel araştırma yöntemi gelmektedir.
- Tezlerde üzerinde çalışılan konu en fazla öğretim strateji, yöntem ve tekniği olmuştur. Bu konuyu ikinci sırada izleyen ve aynı miktarda kullanılan değer eğitimi ve ders kitapları olmuştur.

5.2. Tartışma

Çalışmada 2005-2017 yılları arasında yayınlanan Hayat Bilgisi lisansüstü tezleri ile 2010-2017 yılları arasında yayınlanan ilköğretimde yer alan Sosyal Bilgiler lisansüstü tezleri belirli değişkenlere göre incelenmiştir. İnceleme sonucunda ulaşılan bulgular bu bölümde tartışılmıştır.

Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler alanında yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımına bakıldığında en fazla Gazi Üniversitesinde olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgu; Şahin, Gögebakan Yıldız ve Duman (2011) ve Dilek, Baysan ve Öztürk (2018) araştırmacılarının yapmış oldukları çalışmalarda da görülmüştür. Bununla birlikte Güven ve Kılıç (2017) çalışmalarında elde ettikleri sonuçlara göre en fazla Gazi ve Dokuz Eylül Üniversitelerinde lisansüstü tezlerin hazırlandığını belirlemişlerdir. En fazla Gazi Üniversitesinin ön plana çıkması bu üniversitenin sahip olduğu öğretim üyesi ve öğrenci sayısı ile açıklanabilir (Şahin, Gögebakan Yıldız ve Duman, 2011).

Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler alanında yapılan lisansüstü tezlerin düzeyine göre dağılımına bakıldığında yüksek lisans düzeyindeki tezlerin doktora tezlerine oranla daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç; Bektaş ve Karadağ

(2013), Güven ve Kılıç (2017), Tarman, Acun ve Yüksel (2010) ve Şahin, Göğebakan Yıldız ve Duman (2011) araştırmacıları tarafından yapılan çalışma sonuçları ile örtüşmektedir. Doktora tezlerinin nispeten yüksek lisans tezlerine oranla daha az olmasının sebebi üniversitelerdeki alanla alakalı öğretim üyesi kadrolarının sayıca az olması ve buna bağlı olarak da doktora kadrolarının daha az olmasıyla açıklanabilir (Şahin, Göğebakan Yıldız ve Duman, 2011).

Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler alanında yapılan lisansüstü tezlerin araştırma türüne göre dağılımına bakıldığında en fazla nicel araştırma türünde yapılan çalışmaların olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacıların nicel araştırma türünü nitel ve karma araştırmalara göre daha çok kullanmasının araştırma doğasının farklılığına uygun olarak nicel araştırmalarda daha kısa sürede sonuç elde edilmesi ve daha çok sayıda örneklem grubuna ulaşılmasıyla açıklanabilir. Bu sonuç, Akaydın ve Kaya (2015) tarafından yapılmış olan çalışma ile benzerlik taşımakla birlikte Dilek, Baysan ve Öztürk (2018) tarafından yapılan çalışma ile farklılık göstermektedir. Dilek, Baysan ve Öztürk (2018), 2010-2017 yılları arasında inceledikleri lisansüstü tezlerden elde ettikleri sonuçlara göre en fazla nitel araştırma yönteminin kullanıldığını tespit etmişlerdir. Farklı sonuç çıkmasının sebebi araştırmacılar tarafından daha fazla sayıda Sosyal Bilgiler alanı ile ilgili tezlerin incelenmesi ile birlikte ortaokul müfredatı ile ilgili tezlerinde çalışmalarında bulunmasından kaynaklanmaktadır.

Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler alanında yapılan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımına bakıldığında İlköğretim Ana Bilim Dalının ilk sırada yer aldığı görülmüştür. Bunun sebebi ise incelenen tezlerin araştırma problemine uygun olarak sadece ilkokul müfredatına uygun olan tezlerin seçilmesidir.

Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler alanında yapılan lisansüstü tezlerin örneklem kullanma çeşidine bakıldığında en fazla araştırmacılar tarafından basit tesadüfi örneklem türü kullanıldığı belirlenmiştir. Araştırmacıların çoğunluğu tarafından bu örneklem türünün seçilmesi daha kolay bir şekilde örneklem grubuna ulaşmalarıyla ilgili olabilir.

Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler alanında yapılan lisansüstü tezler incelendiğinde örneklem grubu dağılımına bakıldığında en fazla üzerinde çalışılan grup sırasıyla ilkokul öğrencileri sonra sınıf öğretmenleri ve üçüncü sırada ders kitapları yer almıştır. Bunun sebebi araştırmacılar tarafından daha kolay bir şekilde bu örneklem gruplarına ulaşabilmesi ile birlikte eğitimin temel noktasının öğrenci, öğretmen ve ders materyallerinden oluştuğu bundan ötürü de araştırmacılar tarafından daha çok tercih edildiği düşünülebilir. Elde edilen bu bulgu Güven ve Kılıç (2017) tarafından yapılan çalışma ile örtüşmektedir.

Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler alanında yapılan lisansüstü tezler incelendiğinde en fazla araştırma yöntemi olarak betimsel araştırma yöntemi ikinci sırada deneysel araştırma yönteminin kullanıldığı belirlenmiştir. Bunun sonucu olarak da en fazla tercih edilen araştırma türü nicel ve araştırma yöntemi olarak da en fazla nicel araştırmaya uygun araştırma desenlerinin tezlerde kullanıldığı tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç Akaydın ve Kaya (2015) tarafından yapılan çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler alanında yapılan lisansüstü tezler incelendiğinde üzerinde çalışılan konu en fazla öğretim strateji, yöntem ve tekniği olmuştur. Elde edilen bu bulgu; Şahin, Göğebakan Yıldız ve Duman (2011) araştırmacıların yapmış oldukları çalışmada inceledikleri doktora tezleri sonucu ile örtüşmektedir. Bunun sebebi 2005 de uygulanan öğretim programının davranışçı eğitim anlayışından yapılandırmacı eğitim anlayışına geçmesi ve araştırmacılar tarafından yapılandırmacı eğitim anlayışına uygun olan öğretim yöntemleri üzerinde araştırılma yapılmak istenmesi olabilir. Ayrıca araştırmacıların üzerinde çalıştıkları konular genellikle birbiri ile benzerlik göstermektedir. Belirli konular etrafında araştırmacılar yoğunlaşmıştır bunun nedeni ise araştırmacılar tarafından üzerinde araştırmak istedikleri konunun önceden ne kadar sıklıkta o konunun araştırma yapıldığına bakılmaksızın konu seçilmesidir. Bu durumda alanı konu yönünden kısıtlayarak dar bir çerçeveye oluşturmuştur.

5.3. Öneriler

2005- 2017 yılları arasında yayınlanan Hayat Bilgisi tezleri ile 2010-2017 yılları arasında yayınlanan Sosyal Bilgiler tezleri belirlenen kriterlere göre incelenmiştir ve ulaşılan sonuçlar doğrultusunda öneriler şu şekildedir:

- Bu çalışmada Hayat Bilgisi ve Hayat Bilgisinin devamı niteliğinde olan Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili tezler incelenmiştir. Araştırmacılar Hayat Bilgisi ve Hayat Bilgisinin devamı niteliğinde olan hem Sosyal Bilgiler dersini hem de ilkökulda görülmekte olan Fen Bilimleri dersi ile ilgili olan tezlerin incelenmesi şeklinde bütüncül bir araştırma yaparak meta-analiz çalışması yapabilirler.
- Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler tezlerinin her ikisi de en fazla yüksek lisans düzeyinde yapılmıştır. Doktora düzeyindeki çalışmaların artması bu alana önemli katkı sağlayacaktır.
- Tezlerde kullanılan araştırma türünün en fazla nicel araştırma ve araştırma yöntemi olarak ise betimsel ve deneysel araştırma yöntemi kullanıldığı belirlenmiştir. Nitel araştırma türünün ve nitel araştırma türüne uygun olarak seçilen araştırma yöntemlerinin araştırmacılar tarafından kullanılması ile birlikte araştırmada yöntem çeşitliliğinin artması alana katkı sağlayacaktır.
- Üzerinde en fazla çalışılan örneklem grubu ilkökul öğrencileri ve sınıf öğretmenleri olmuştur. İnce ve Özgelen (2015) tarafından belirtildiği gibi araştırmacılar üzerinde çok az araştırma yapılmış ya da hiç yapılmamış örneklem grupları üzerinde çalışabilirler ve böylelikle bu gruplarla yapılacak olan çalışmalar yeni araştırma soruları meydana getirecektir sonucunda alana çeşitlilik açısından katkı sağlayacaktır.
- Tezlerde genellikle üzerinde çalışılan konu öğretim stratejileri, yöntemleri ve teknikleri olmuştur. Araştırmacılar Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler alanıyla ilgili üzerinde daha az çalışılmış ya da üzerinde hala araştırma yapılamamış konular üzerinde çalışarak alana katkı sağlayabilirler.

KAYNAKÇA

- Akaydın, B.B. ve Kaya, S. (2015). Türkiye’de ilkokul hayat bilgisi ve sosyal bilgiler alanında yapılan ve ulusal indeksli dergilerde yayımlanan araştırmalara yönelik bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(30), 251-264.
- Akbal, Y. (2009). *1998 ve 2004 ilköğretim programlarına göre hazırlanan hayat bilgisi ders kitaplarının içerik ve kullanılabilirlik açılarından karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akengin, H., Sağlam, D. ve Dilek A. (2002). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi ile ilgili görüşleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16, 1-12.
- Akengin, H. ve Demirsoy, M. (2011). Dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ilişkin görüşleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 33, 5-23.
- Ambarlı, A. (2010). *Türkiye’de cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler programları (değişiklikler, düzenlemeler, güncellemeler)*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Aykaç, N. (2007). İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi eğitim-öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(22), 46-73.
- Aykaç, N. (2011). Hayat Bilgisi dersi öğretim programında kullanılan yöntem ve tekniklerin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Sinop ili örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 113-126.
- Başer, N., Narlı, S. ve Günhan, B. (2005). Öğretmenlerin lisansüstü eğitim almalarında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 129-135.

- Baysal, Z.N., Tezcan, Ö. ve Araç, K.E. (2018). Türkiye ve Almanya-Hamburg hayat bilgisi dersinin karşılaştırılması: genel bir bakış. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(1), 117-134.
- Bektaş, M. (2007). Hayat Bilgisi dersinde ailelerin çoklu zekâ kuramı hakkında bilgilendirilme biçimlerinin öğrencilerin proje başarıları ve tutumlarına etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 5(14), 9-28.
- Bektaş, M. ve Karadağ, B. (2013). Hayat bilgisi öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerinin eğilimleri ve değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 113-129.
- Çiftçi, S. (2006). *Sosyal bilgiler öğretiminde proje tabanlı öğrenmenin öğrencilerin akademik risk alma düzeylerine, problem çözüme becerilerine, erişilerine kalıcılığa ve tutumlarına etkisi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çilenti, K. (1984). Eğitim Teknolojisi ve Öğretim. Ankara: Kadioğlu Matbaası
- Dilek, A., Baysan, S. ve Öztürk, A.A. (2018). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan yüksek lisans tezleri: bir içerik analizi çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 581-602.
- Dinç, E. ve Doğan, Y. (2010). İlköğretim ikinci kademe sosyal bilgiler öğretim programı ve uygulanması hakkında öğretmen görüşleri. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 17-49.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş sosyal bilgiler anlayışı ışığında yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 77-96.
- Ergani, K. (2010). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim yöntem ve teknikleri ile materyal kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

- Ersoy, F.G. (2009). *Yeni ilköğretim sosyal bilgiler programının uygulanması ile ilgili değerlendirmeler (konya ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Konya.
- Geçit, Y. ve Kartal, A. (2010). Türkiye'deki sosyal bilgiler eğitimi araştırma konuları üzerine bir inceleme. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*. Antalya, Turkey, 11-13 Kasım.
- Gedik, H. (2010). Güncel olayların ilköğretim sosyal bilgiler derslerinde kullanımı ve öğrenci görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 97-118.
- Gelen, İ. (2002). Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde düşünme becerilerini kazandırma yeterliliklerinin değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(10), 100-119.
- Günay, D. (2018). Türkiye'de lisansüstü eğitim ve lisansüstü eğitime felsefi bir bakış. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 71-88.
- Gündoğan, A. (2017). 2015 hayat bilgisi öğretim programının sosyal beceriler bağlamında incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 437-456.
- Gündüz, M. (2014). *İlköğretim 3. sınıf hayat bilgisi dersinde 'sorumluluk' değerinin proje tabanlı öğrenme yaklaşımı ile öğretiminin akademik başarı ve tutuma etkisi*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güneş, T. ve Demir, S. (2007). İlköğretim müfredatındaki hayat bilgisi derslerinin, öğrencileri fen öğrenmeye hazırlamadaki etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 169-180.
- Güven, B. ve Ersoy, E. (2007). Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretim I dersine ilişkin öz yeterlik algıları ve bilişsel tutumlarının belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 15-32.

- Güven, S. ve Kılıç, Z. (2017). Hayat bilgisi dersinde kullanılan öğretim yöntemlerinin etkililiği konusunda yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 200-223.
- İnce, K. ve Özgelen, S. (2015). Bilimin doğası alanında son 10 yılda yapılan çalışmaların farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 447-468.
- Kabapınar, Y. ve Özkan, Ö. (2012). Hayatın bilgisine ilişkin deneyimler sunma boyutunda hayat bilgisi ders kitaplarındaki örnek olaylar ve işlevleri. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 35, 137-156.
- Kalafatçı, Ö. (2017). *Hayat bilgisi dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi (Ordu ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ordu.
- Karaman, S. ve Bakırcı, F. (2010). Türkiye’ de lisansüstü eğitim: sorunlar ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 94-114.
- Kaya, Ç., Yazıcı, A., Deliveli, K. ve Hoşgörür, V. (2016). Türkiye’de eğitim denetimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 38-51.
- Kaymakçı, S. (2009). Yeni sosyal bilgiler programı neler getirdi? *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(5), 1530-1545.
- Kaz, V. (2013). *Cumhuriyetten günümüze ilköğretim I. kademe sosyal bilgiler programlarının Türk devrimine göre değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Kılıç, Z. (2015). *Hayat bilgisi dersinde öğrencilerin yaşam becerilerinin geliştirilmesinde etkin öğrenme uygulamaları*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- Kop, Y. ve Tuncel, G. (2010). Türkiye’de sosyal bilgiler/bilimler öğretimi alanlarında bilimsel toplantılarda sunulan bildiriler üzerine analitik bir çalışma (1987-2005). *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, 91-112.
- Köken, N. (2003). Çocuk ve hayat bilgisi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 15-27.
- MEB. (2018). *Hayat bilgisi dersi öğretim programı (İlkokul 1,2 ve 3. Sınıflar)*. Ankara.
- MEB. (2018). *Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4.5.6 ve 7. Sınıflar)*. Ankara.
- Meydan, A. ve Bahçe, A. (2010). Hayat bilgisi öğretiminde değerlerin kazandırılma düzeylerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 20-37.
- Mentiş Taş, A. (2004). Sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi program standartlarının belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(1), 28-54.
- National Council for the Social Studies. (1994). *Expectations of Excellence: Curriculum Standards Or Social Studies*. Washington, DC.
- Ocak, G. ve Beydoğan, H.Ö. (2005). İlköğretim okulları 3. sınıf hayat bilgisi ders içeriğinin amaçlarla tutarlılık ve öğrenci seviyesine uygunluk açısından yeterlilik düzeyi (standart belirleme- Erzurum ili örneği). *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 6(1), 109-132.
- Oruç, Ş. ve Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler öğretimi alanında yapılan tez çalışmaları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 121-132.
- Özenç, E.G. ve Özenç, M. (2018). Sınıf öğretmenliği bilim dalında yapılan lisansüstü eğitim tez yönelimlerinin eğitim bilimleri enstitüsü düzeyinde bir analizi. *International Journal of Active Learning (IJAL)*, 3(2), 1-10.

- Özkaral, T.C. (2015). *İlkokul ve ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Öztürk, C (2006). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinlerarası bir bakış. *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi yapılandırmacı bir yaklaşım*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 21-50.
- Öztürk, T. ve Kalafatçı, Ö. (2017). Hayat bilgisi dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi/JRES*, 4(2), 102-123.
- Palavan, Ö. ve Başar, E. (2014). Hayat bilgisi dersinde beyin temelli öğrenmenin öğrencilerin başarılarına ve kalıcılığa etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(1), 165-178.
- Sayan, Y. ve Aksu, H.H. (2005). Akademik personel olmayan lisansüstü eğitim yapan bireylerin karşılaştıkları sorunlar üzerine bir çalışma: dokuz eylül üniversitesi, balıkesir üniversitesi durum belirlemesi. *DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 59-66.
- Semenderoğlu, A. ve Gülersoy, A.E. (2005). Eski ve yeni 4-5. sınıf sosyal bilgiler öğretim programlarının değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 141-152.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve sosyal bilgiler öğretimi öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözer, E. (1998). *Sosyal bilgiler programının amaçları, ilkeleri ve temel özellikleri*. <http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/2295/unite02.pdf> adresinden 14 Ağustos 2018 tarihinde indirilmiştir.
- Şahin, M. (2009). Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze Türkiye’de hayat bilgisi dersi programlarının gelişimi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 402-410.

- Şahin, M., Göğebakan Yıldız, D. ve Duman, R. (2011). Türkiye’deki sosyal bilgiler eğitimi tezleri üzerine bir değerlendirme. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 96-121.
- Şentürk, C. (2015). Hayat bilgisi dersinde uygulanan dizgeli eğitim yönteminin etkililiğinin incelenmesi ve maliyetin analizi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 513-529.
- Şimşek, A. (2006). İlköğretim sosyal bilgiler dersinde tarihsel hikâyeye yönelik öğrenci görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 187-202.
- Şişman, M. (2007). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tarman, B., Acun, İ. ve Yüksel, Z. (2010). Sosyal bilgiler eğitimi alanındaki tezlerin değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 725-746.
- Tarman, B., Güven, C. ve Aktaşlı, İ. (2011). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin değerlendirilmesi ve alana katkıları. *Ahmet Kelesoglu Education Faculty (AKEF) Journal*, 32.
- Tatlı, S. ve Adıgüzel, O.M. (2012). Türkiye’deki lisansüstü karşılaştırmalı eğitim tezlerinin çok boyutlu bir incelemesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 143-150.
- Tay, B. (2017). 2005 sosyal bilgiler dersi öğretim programı ile 2017 sosyal bilgiler dersi taslak öğretim programının karşılaştırılması. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 8(27), 461-487.
- Tay, B. ve Akyürek Tay, B. (2006). Sosyal bilgiler dersine yönelik tutumun başarıya etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 73-84.
- Tay, B. ve Baş, M. (2015). 2009 ve 2015 yılı hayat bilgisi dersi öğretim programlarının karşılaştırılması. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 341-374.

- Tereci, A. (2017). *2010-2017 yılları arası Türkiye' de matematik eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin bazı kriterlere göre karşılaştırmalı incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- TDK, (1974). *Eğitim terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yapıcı, M. ve Demirdelen, C. (2007). İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri. *İlköğretim Online*, 6(2), 204-212. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden 12 Ağustos 2018 tarihinde indirilmiştir.
- Yaşaroğlu, C. (2017). 2015 hayat bilgisi dersi öğretim programı üzerine karşılaştırmalı bir inceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(51), 859-873.
- Yazar, O. (2008). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EK 1- İncelenen Hayat Bilgisi Lisansüstü Tezlerinin Listesi

İSİM	YIL	ÜNİVERSİTE	TEZ BAŞLIĞI
1)Tuğba Selanik Ay	2005	Pamukkale Üniversitesi	İlköğretim Hayat Bilgisi öğretiminde yaratıcı drama ve geleneksel öğretim yöntemlerinin öğrenci başarısı ve hatırd tutma düzeyi üzerindeki etkileri etkileri
2)Selçuk Şimşek	2005	Anadolu Üniversitesi	Örnek olaya dayalı öğretimin ilköğretim Hayat Bilgisi dersinde akademik başarıya ve öğrenmede kalıcılığa etkisi
3)Gülcan Dinçer Çengelöglü	2005	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Çoklu zeka kuramına göre düzenlenen Hayat Bilgisi dersi öğretim etkinliklerinin öğrenci başarı ve tutumuna etkisi
4)Hale Aktüel	2005	Anadolu Üniversitesi	İşitme engelli öğrencilere disiplinlerarası öğretim yaklaşımına dayalı Hayat Bilgisi öğretiminin incelenmesi
5)Aysun Yıldırım	2006	Fırat Üniversitesi	Yeni ilköğretim programına göre hazırlanmış Hayat Bilgisi ders kitaplarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi
6) Tuğrul Uğur	2006	Afyon Kocatepe üniversitesi	2005 ilköğretim 1. 2. Ve 3. Sınıflar Hayat Bilgisi dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri
7) Sibel Demir	2006	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	İlköğretim programında okutulmakta olan Hayat Bilgisi derslerinin, öğrencileri Fen Bilgisi derslerine hazırlamadaki etkileri
8)Nurafer Kars	2006	Gazi Üniversitesi	2005-2006 öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı okullarda okutulan ilköğretim Hayat Bilgisi ders kitaplarının grafik tasarım açısından incelenmesi
9)Kamuran Candoğan Özdemir	2006	Gazi Üniversitesi	İlköğretim Hayat Bilgisi Sosyal Bilgiler müfredatlarının tarih konularında eğitim materyali olarak resmin kullanılması
10)Yeşim Özden	2006	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2004 Hayat Bilgisi pilot programının, 1998 Hayat Bilgisi programıyla karşılaştırılması
11)Demet Ekinci Işık	2007	Dokuz Eylül Üniversitesi	Hayat Bilgisi öğretiminde proje tabanlı öğrenmenin akademik başarı, yaratıcı düşünme, kalıcılık, Hayat Bilgisi dersine karşı tutum düzeylerine etkisi
12)Dilek Narin	2007	Anadolu Üniversitesi	İlköğretim Hayat Bilgisi dersi öğretim

			programının vatandaşlık bilgi, beceri ve değerlerini kazandırmasına ilişkin öğretmen görüşleri
13)Zeynep Yiğit	2007	Ege Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersi açısından Türkiye Fransa karşılaştırması
14)Hakan Dünder	2007	Gazi Üniversitesi	Kavram analizi stratejisinin öğrencilerin kavram öğrenme başarısı ve Hayat Bilgisi dersine ilişkin tutumlarına etkisi
15)Gülden Çakır	2007	Fırat Üniversitesi	Yeni Hayat Bilgisi öğretim programında yer alan kazanımların önerilen etkinlikler çerçevesinde gerçekleştirilebilme düzeyinin belirlenmesi
16)Bilgen İlbasmış Akın	2007	Erciyes Üniversitesi	2005-2006 öğretim yılı ilköğretim okulları Hayat Bilgisi ders kitaplarının pedagojik açıdan değerlendirilmesi
17)Semra Demir	2007	İnönü Üniversitesi	İlköğretim okulu Hayat Bilgisi dersi programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi
18)Savaş Akbulut	2007	Yeditepe Üniversitesi	İlköğretim 1. Sınıf Hayat Bilgisi ders kitaplarının içerik bakımından öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi
19)Mustafa Bektaş	2007	Gazi Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersinde ailelerin çoklu zeka kuramı hakkında bilgilendirilme biçimlerinin ve öğrencilerin farklı baskın zeka gruplarında yer almalarının proje başarıları ve tutumlarına etkisi
20)Defne Kayalar	2007	Kafkas Üniversitesi	İlköğretim 1. 2. ve 3. Sınıf Hayat Bilgisi ders programının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi
21)Şule Arslan	2008	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	İlköğretim 1. Kademe birinci sınıf Matematik, Türkçe, Hayat Bilgisi ders kitaplarındaki illüstrasyonların grafiksel açıdan incelenmesi
22)Atilla Şeref	2008	Yeditepe Üniversitesi	III. Sınıf yeni Hayat Bilgisi dersi programı kazanımlarının gerçekleşme düzeyi
23)Şuğayip Vayıç	2008	Gazi Üniversitesi	Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere Hayat Bilgisi öğretiminde doğrudan öğretim yöntemi ve şematik düzenleyiciyle öğretimin karşılaştırılması
24)Mehmet Raci Demir	2008	Hacattepe Üniversitesi	İstasyonlarda öğrenme modelinin Hayat Bilgisi dersindeki üst düzey beceri erişimine etkisi

25)Suavi Türkeş	2008	Gazi Üniversitesi	İlköğretim 1. Kademe 1-3. Sınıf Hayat Bilgisi dersinde yer alan okul heyecanım temasının kazanımlarının gerçekleşme düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri
26)Kerem Güney	2008	Hacattepe Üniversitesi	İlköğretim birinci kademe 3. Sınıf öğrencilerinin televizyon izleme sürelerinin Hayat Bilgisi dersindeki başarılarına etkisi
27)Kemal Kara	2008	Çukurova Üniversitesi	İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi dersinde sorgulama merkezli etkinliklerle yapılan proje çalışmalarındaki öğrenci performansının değerlendirilmesi
28)Gönül Onur	2008	Uludağ Üniversitesi	İlköğretim 2. ve 3. Sınıf öğrencilerine sınıf ve okul kurallarının Hayat Bilgisi Dersi programı çerçevesinde drama tekniğiyle öğretiminin kalıcılığa etkisi
29)Emine Demir Baysal	2008	Muğla Üniversitesi	2005 İlköğretim Hayat Bilgisi dersi öğretim programındaki öğrenci etkinliklerine yönelik öğretmen görüşleri
30)Nezahat Hamiden Karaca	2008	Afyon Kocatepe Üniversitesi	İlköğretim Hayat Bilgisi ders kitaplarının 2005 Hayat Bilgisi ders programında yer alan becerileri uygunluk düzeyinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi
31)Niket Topal	2009	Çukurova Üniversitesi	Derste zaman yönetimi: İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi dersine yönelik bir inceleme
32)Özlem Tuncer	2009	Adnan Menderes Üniversitesi	İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi
33)Ersun Bilek	2009	Celal Bayar Üniversitesi	İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi dersinde dramatizasyon yönteminin öğrencilerin sosyal-duygusal uyumlarına ve akademik başarılarına etkisi
34)Süreyya Şevki Yıldız	2009	Afyon Kocatepe Üniversitesi	2005 Hayat Bilgisi dersi öğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi
35)Selma Kaya	2009	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Hayat Bilgisi öğretim programındaki duyuşsal yoğunluklu kazanımların değerlendirilmesi
36)Vildan Onur	2009	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	İlköğretim Hayat Bilgisi Programının eleştirel

		Üniversitesi	düşünceye yönelik kazanımlarının ulaşılabilirlik düzeyi
37)Hüseyin Özkan	2009	Balıkesir Üniversitesi	2005 Hayat Bilgisi 3. Sınıf programı içeriği hakkındaki öğretmen görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi
38)Fadimana Tunalı	2009	Selçuk Üniversitesi	Yeni ilköğretim 1. 2. Ve 3.sınıf Hayat Bilgisi programının uygulanmasına karşılaşılan sorunlar
39)Yelda Akbal	2009	Marmara Üniversitesi	1998 ve 2004 ilköğretim programlarına göre hazırlanan Hayat Bilgisi ders kitaplarının içerik ve kullanılabilirlik açılarından karşılaştırılması
40)Zeynep Kılıç	2010	Anadolu Üniversitesi	İlköğretim Hayat Bilgisi Dersinde Aile katılımı çalışmaları
41)Arzu Bahçe	2010	Selçuk Üniversitesi	Hayat Bilgisi öğretiminde değerlerin kazandırılma düzeylerinin öğretmen görüşlerin göre değerlendirilmesi
42)Serkan Güleler	2010	Erzincan Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi
43)Hamide Bodur	2010	Selçuk Üniversitesi	İlköğretim ikinci sınıf Hayat Bilgisi dersinde içerik temelli eleştirel düşünme öğretiminin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisi
44)Aslı Uysal	2010	Ankara Üniversitesi	Sınıf öğretmenlerinin 2009 Hayat Bilgisi öğretim programında belirtilen strateji, yöntem ve teknikleri uygulamadaki yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi
45)Mustafa Muhammet Güven	2010	Selçuk Üniversitesi	Türkiye’de ilköğretim Hayat Bilgisi dersi programı değişiklikler, düzenlemeler, güncellemeler
46)Sibel Kılıç Özün	2010	Zonguldak Karaelmas Üniversitesi	Hayat Bilgisi öğretiminde kavram karikatürü yaklaşımının öğrenci başarısı ve tutumuna etkisi
47)F. Nazmiye İnal	2010	Selçuk Üniversitesi	İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi ders kitaplarına ilişkin öğretmen görüşleri
48)Seda Soydaş	2010	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	Öğrencilerin Hayat Bilgisi dersinde edindikleri demokrasi ve demokratik yaşamla ilgili kavramlara ilişkin oluşturdukları metaforların hermeneutic yaklaşımla incelenmesi

49)Mine Kılınç	2010	Anadolu Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersi öğretim programının etik bilinç geliştirme açısından öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi
50)Özge Özkan	2010	Marmara Üniversitesi	Örnek olay yönteminin Hayat Bilgisi dersi öğrenme ortamlarında kullanımının etkililiği
51)Betül Erol	2010	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Hayat Bilgisi ders kitaplarının dil ve anlatım yönünden değerlendirilmesi
52)Gamze ALAK	2011	Atatürk Üniversitesi	Hayat Bilgisi öğretim programı öğelerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi
53)Leyla Hanbaba	2011	Sakarya Üniversitesi	Oyunla öğretim yönteminin ilköğretim 3. Sınıf öğrencilerinin Hayat Bilgisi dersi başarısı ve tutumuna etkisi
54)Pınar ÇETİN	2011	Dokuz Eylül Üniversitesi	İlköğretimde Hayat Bilgisi dersinde probleme dayalı öğrenme yöntemi uygulamalarının öğrencilerin öğrenme ürünlerine etkisi
55)Hilal Uğraş	2011	Fırat Üniversitesi	Öğrencilerin Hayat Bilgisi dersinde eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini kazanma düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri
56)Mustafa Kılınç	2011	Atatürk Üniversitesi	İlköğretim Hayat Bilgisi programı karakter eğitimi boyutunun öğrencilerin tipik performanslarına dayalı olarak değerlendirilmesi
57)Funda Çalışır	2011	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersinde karikatürlerle öğretimin öğrenci başarısına etkisi
58)Aysemin Türkyılmaz	2011	Balıkesir Üniversitesi	İlköğretim Hayat Bilgisi dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi
59)Berrak Narman	2011	Marmara Üniversitesi	İlköğretim Hayat Bilgisi ders programında yer alan duyuşsal kavramların gelişim, program ve beceri açısından incelenmesi
60)Atike Yıldırım	2011	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersinin öğrencileri Fen öğrenmeye hazırlamadaki etkisinin öğretmen düşüncelerine göre değerlendirilmesi
61)Melike Turan	2012	İnönü Üniversitesi	İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi dersinde öğrencilere eleştirel düşünme becerisini kazandırmak için önerilen etkinliklerin öğretmenler tarafından kullanılma sıklıkları

62)Özcan Palavan	2012	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersinde beyin temelli öğrenmenin öğrencilerin başarılarına, tutumlarına ve eleştirel düşünme becerilerine etkisi
63)Nur Ötkür	2012	İstanbul Üniversitesi	Yaratıcı drama yönteminin Hayat Bilgisi derslerinde kullanılmasının öğrencilerin başarı ve tutumlarına etkisinin incelenmesi
64)Emre Özkan	2012	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2005 Hayat Bilgisi öğretim programının Piaget' in çocukta animizm(canlılık) olgusuna uygunluğu
65)Çapan Akkuş	2013	Marmara Üniversitesi	İlköğretim birinci sınıf Hayat Bilgisi dersindeki Fen kavramlarının drama yöntemiyle öğretiminin öğrenmedeki başarı ve kalıcılığa etkisi
66)Ayşegül Kurşun	2013	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersi programının araştırma becerilerine ulaşılabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi
67) Dilek Güzel	2013	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	3. sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitaplarının Temel Evrensel değerleri içermesi bakımından incelenmesi
68)Erkan Talışık	2013	Gazi Üniversitesi	İlkokul Türkçe, Matematik ve Hayat Bilgisi derslerinde öğretim materyali olarak şarkıların kullanılmasının öğrencilerin başarı ve tutum gelişimleri üzerindeki etkisi
69)Hülya Yasavur	2013	İnönü Üniversitesi	İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi dersinde öğrencilere yaratıcı düşünme becerisini kazandırmak için önerilen etkinliklerin öğretmenler tarafından kullanılma sıklıkları
70)Özlem Tengilimoğlu	2013	Gazi Üniversitesi	İşbirlikli Öğrenme yönteminin ilköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinde öğrenci başarısına etkisi
71)Onur Birinci	2013	Recep Tayyip Üniversitesi	İlkokul 3. Sınıf Hayat Bilgisi dersine yönelik geliştirilen doğa eğitimi etkinliklerinin öğrencilerin doğa algılarına etkisi
72)Alev Orhan	2013	Cumhuriyet Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersi programının karakter eğitimi açısından öğretmen ve öğrenci perspektiflerine göre değerlendirilmesi
73)Ebru Uzunkol	2014	Gazi Üniversitesi	Hayat Bilgisi öğretiminde uygulanan değerler eğitimi programının öğrencilerin özsaygı düzeyleri, sosyal problem çözme becerileri ve empati düzeylerine etkisi

74)Deniz Gökçe Erbil	2014	Dokuz Eylül Üniversitesi	İlkokul 3. Sınıf Hayat Bilgisi dersinde işbirlikli öğrenme yönteminin, öğrencilerin akademik başarılarına, demokratik tutumlarına ve yansıtıcı düşünme becerilerine etkisi
75)Mevlüt Gündüz	2014	Gazi Üniversitesi	İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi dersinde 'sorumluluk' değerinin proje tabanlı öğrenme yaklaşımı ile öğretiminin akademik başarı ve tutuma etkisi
76)Gürsel Kaya	2014	Dokuz Eylül Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersi değerlerinin öğretiminde halk ozanlarının önemi: Neşet Ertaş bağlamında bir inceleme
77)Dere Kutanoğlu	2014	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersindeki kazanımların öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerine katkısına yönelik öğretmen görüşlerinin ve uygulamalarının incelenmesi
78)Gözde Özbek Çelik	2014	Marmara Üniversitesi	Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler öğrenme ortamlarında portfolyo kullanımı: Bir eylem araştırması
79)Musa Kahrıman	2014	Mustafa Kemal Üniversitesi	İlkokul 3. Sınıf Hayat Bilgisi dersi benim eşsiz yuvam temasındaki konuların drama yöntemine dayalı öğretiminin öğrencilerin iletişim, empati becerileri ve değer algıları üzerine etkisi
80)Okan Yolcu	2014	Adnan Menderes Üniversitesi	Cumhuriyetten (1923) günümüze (2013) ilköğretim birinci kademe Hayat Bilgisi ve Fen ve Teknoloji öğretim programlarının 'çevre eğitimi' açısından incelenmesi
81)Sevda Zelyurt	2015	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Zihinsel yetersizliği olan öğrencilere Hayat Bilgisi Dersinin şarkı ile ve doğrudan öğretim yöntemiyle sunulmasının etkililik ve verimliliklerinin karşılaştırılması
82)Derya Av Hartuç	2015	Dokuz Eylül Üniversitesi	İlkokul 2. Sınıf Hayat Bilgisi dersinin drama yöntemi ile öğretimine ilişkin bir uygulama önerisi
83)Başar Barlas	2015	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersi kazanımlarının ortak ve derse özgü becerileri kazandırmadaki etkililiğinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak belirlenmesi
84)Binali Sever	2015	Çukurova Üniversitesi	İlköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi programındaki değerlerin kazandırılması sürecinin öğretmen ve veli görüşlerine göre incelenmesi

85)Eda Bütün	2015	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Medya destekli öğretimin Hayat Bilgisi dersinde akademik başarıya ve öğrenmede kalıcılığa etkisi
86)Gökhan Yıldırım	2015	Atatürk Üniversitesi	İlkokul Hayat Bilgisi dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi
87)Zeynep Kılıç	2015	Anadolu Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin yaşam becerilerinin geliştirilmesinde etkin öğrenme uygulamaları
88)H.Bilge Tosun	2015	Anadolu Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersinde gerçekleştirilen müze uygulamaları
89) Fatma Ak Tefek	2016	Ahi Evran Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersindeki değerlere yönelik öğrenci görüşleri ve edinim durumları
90)Tuğba Sargin	2016	Marmara Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersi öğrenme ortamlarına çoklu zeka kuramının müziksel zeka alanını eklemek: Bir eylem araştırması
91)Sultan Aydın	2016	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	İlkokul 3. Sınıf öğrencilerinin Hayat Bilgisi programında yer alan kişisel nitelikleri kazanma düzeylerinin incelenmesi
92)Zeynep Demirel Balık	2016	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Hayat Bilgisi öğretim programındaki değerler bağlamında Hayat Bilgisi ders kitapları ile yüz temel eser listesindeki ulusal masalların karşılaştırılması
93)Ömer Kalafatçı	2017	Ordu Üniversitesi	Hayat Bilgisi dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi

EK 2- İncelenen Sosyal Bilgiler Lisansüstü Tezlerinin Listesi

İSİM	YIL	ÜNİVERSİTE	TEZ ADI
1)Aysun Çelebi	2010	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Sosyal Bilgiler ders kitapları tarih konularının içerik düzenleme ilkelerine uygunluğunun değerlendirilmesi
2)Sibel İncegül	2010	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilgiler dersinde örnek bir tarih uygulaması
3)Mustafa Gökğöz	2010	Zonguldak Karaelmas Üniversitesi	İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde buluş yoluyla öğrenmenin Akademik başarıya etkisi
4)Tuğba Selanik Ay	2010	Anadolu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler dersinde yerel toplum çalışmalarından yararlanma: Bir eylem araştırması
5)Hamdi Göker Ekelik	2010	Selçuk Üniversitesi	Sosyal Bilgiler dersinde müze faaliyetlerinin programlanması
6)Fatma Çelik	2010	Anadolu Üniversitesi	5. sınıf Sosyal Bilgiler programında sorumluluk, estetik ve doğal çevreye duyarlılık değerlerinin kazandırılmasına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri
7)Tahsin Fırat	2010	İnönü Üniversitesi	Eğitilebilir Zihin engelli öğrencilere yönelik hazırlanan ilköğretim Sosyal Bilgiler dersi programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi
8)Harun Er	2010	Gazi Üniversitesi	Sosyal Bilgiler eğitimi kapsamında ilköğretim öğrencilerinin 'biyografi' kullanımına ilişkin görüşleri
9)Aytaç Ambarlı	2010	Selçuk Üniversitesi	Türkiye'de Cumhuriyetten günümüze Sosyal Bilgiler programları (değişiklikler, düzenlemeler, güncellemeler)
10)Vedat Aktepe	2010	Gazi Üniversitesi	İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde 'yardımseverlik' değerinin etkinlik temelli öğretimi ve öğrencilerin tutumlarına etkisi
11)Nuray Tekeli Yıldızhan	2010	Gazi Üniversitesi	İlköğretim 4. Ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretmen kılavuz kitabının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi
12)Fatma Derya	2010	Çanakkale 18 Mart	İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler

Kılıç		Üniversitesi	dersinde Tarih konuları üzerinde oluşturdukları metaforların söylem analizi tekniği ile incelenmesi
13)Cem Kayhan	2010	Niğde Üniversitesi	İlköğretim Sosyal Bilgiler 4. Ve 5. Sınıf ünite kazanımları ile ders kitapları hazırlık ve değerlendirme sorularının bilişsel, duyuşsal ve psikomotor hedefler açısından karşılaştırılması
14)Feridun Demir	2010	Dumlupınar Üniversitesi	Sosyal Bilgiler dersinde uygulanan etkinliklerin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi
15)Tuba Soylu Erdoğan	2010	Gazi Üniversitesi	İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde hava olayları, iklim ve deprem ile ilgili konuların öğretiminde aktif öğrenme yöntemlerinin etkisi
16)Sultan Bulut	2010	Gazi Üniversitesi	Aktif öğrenme tekniklerinin ilköğretim 4. Sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersi üretimden tüketime ünitesini öğrenme başarılarına etkisi
17)Taha Yalar	2010	Mersin Üniversitesi	İlköğretim Sosyal Bilgiler programında değerler eğitiminin mevcut durumunun belirlenmesi ve öğretmenlere yönelik bir program modülü geliştirme
18)Mehmet Hakan Hatuk	2010	Çukurova Üniversitesi	Sosyal Bilgiler öğretiminde portfolyaların kullanımına yönelik öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi
19)Güzide Uysal	2010	Dokuz Eylül Üniversitesi	İlköğretim Sosyal Bilgiler dersinde işbirlikli öğrenmenin erişiyeye, problem çözme becerilerine, öğrenme stillerine etkisi ve öğrenci görüşleri
20)Ramazan Yurseven	2010	Afyon Kocatepe Üniversitesi	İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersindeki akademik başarıları ile öğrenme stilleri arasındaki ilişki
21)Seher Yarar	2010	Rize Üniversitesi	Flash programında kavram karikatürleri ile desteklenerek hazırlanmış öğrenme nesnelerinin Sosyal Bilgiler dersinde kullanılması
22)Uğur Gülsoy	2010	Selçuk Üniversitesi	İlköğretim birinci kademedeki Aktif öğrenmenin Sosyal Bilgiler dersinde uygulamasının öğrenci başarısına ve tutumlarına etkisi
23)Ömür Gündoğan Bayır	2010	Anadolu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisi

24)Seçil Açar	2010	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	İlköğretim Sosyal Bilgiler dersinde gözlem gezisi uygulamasının öğrencilerin eleştirel düşünme becerisine ve çevre duyarlılığına etkisi
25)Tuba Özküçük Yetkin	2010	Gazi Üniversitesi	İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler öğretiminde işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi
26)Nihan Aktaş	2010	Atatürk Üniversitesi	İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler programında verilen değerleri edinme düzeyleri
27)Tuba Çengelci	2010	Anadolu Üniversitesi	İlköğretim beşinci sınıf Sosyal Bilgiler dersinde değerler eğitiminin gerçekleştirilmesine ilişkin bir durum çalışması
28)Nejdet Özcan	2010	Gazi Üniversitesi	İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan 'adım adım Türkiye' ünitesindeki kavramların öğrenilme düzeyi
29)Muzaffer Akbuğa	2010	Selçuk Üniversitesi	İlköğretim 4. Ve 5. Sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler ders kitaplarına ilişkin görüşleri
30)Sedat Şahin	2010	Fırat Üniversitesi	İlköğretim Sosyal Bilgiler 5. Sınıf ders kitaplarının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirmesi
31)Kadir Ergani	2010	Dumlupınar Üniversitesi	İlköğretim 4. Ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim yöntem ve teknikleri ile materyal kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri
32)Fatma Nur Özsoy Sümengen	2010	Erciyes Üniversitesi	2007-2008 öğretim yılı ilköğretim IV. ve V. SINIF Sosyal Bilgiler ders kitaplarının pedagojik açıdan değerlendirilmesi
33)Cengiz Özmen	2010	Gazi Üniversitesi	Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi
34)Handan Kılıç Şahin	2010	Gazi Üniversitesi	İlköğretim okullarından Sosyal Bilgiler dersini yürüten 4. ve 5. Sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerlerin kazandırılmasına ilişkin görüşleri
35)Hanife Esen	2011	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	Sosyal Bilgiler öğretim programındaki insan hakları ve vatandaşlık bilinci ile ilgili konuların öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi
36)Gökçe	2011	Atatürk Üniversitesi	5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında

Özeren			yer alan kazanımların öğretmenler tarafından gerçekleştirilebilme düzeyi
37)Özlem Ulu Kalın	2011	Atatürk Üniversitesi	Sosyal Bilgiler 4. Sınıf için tasarlanan ‘insanlar ve yönetim’ adlı ünitenin öğrencilerin akademik başarılarına ve kavram algılama düzeylerine etkisi
38)Havva Duman	2011	Uludağ Üniversitesi	Sosyal Bilgiler öğretiminde harita kullanımı ve harita kullanımı konusunda öğretmen görüşleri
39)Mustafa Tahiroğlu	2011	Gazi Üniversitesi	İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olma değerlerinin öğretimi ve değerlere ilişkin öğrenci tutumlarının belirlenmesi
40)Yavuz Topkaya	2011	Niğde Üniversitesi	Sosyal Bilgiler programında yer alan değerlerin ders kitaplarına yansımaya düzeylerinin değerlendirilmesi
41)Neriman Çoşkun	2011	Atatürk Üniversitesi	İlköğretim 4. Ve 5. Sınıflarda sosyal beceri düzeyi ile Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi
42)Orhan Karataş	2011	Kafkas Üniversitesi	İlköğretim I. Kademe Sosyal Bilgiler dersi doğal afet eğitiminde drama tekniğinin öğrencilerin başarılarına etkisi
43)Duygu İrevül Hamlı	2011	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler kullanılan ikili denetim tekniğinin akademik başarıya etkisi
44)Burcu Sezginsoy	2011	Hacettepe Üniversitesi	Sosyal Bilgiler dersinde tarih bilinci oluşturmada dizgeli öğretimin etkililiği
45)Sadettin Şahiner	2011	Zonguldak Karaelmas Üniversitesi	İlköğretim 4. ve 5. Sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde hazırladıkları performans görevleri hakkındaki görüşleri
46)Deniz Yüceer	2011	Sakarya Üniversitesi	Danimarka ve Türkiye’de uygulanan Sosyal Bilgiler programlarının analizi ve karşılaştırılması
47)Derya Can	2011	Hacettepe Üniversitesi	Sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersi kapsamında çevre olanaklarından yararlanabilme düzeyleri
48)Turan Başkonuş	2011	Ahi Evran Üniversitesi	İlköğretim I. Kademe Sosyal Bilgiler programında yer alan ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerinin kullanılma düzeyleri

49)Hasan Hüseyin Mergen	2011	Afyon Kocatepe Üniversitesi	İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde öğrenme istasyonları uygulamasının akademik başarıya ve kalıcılığa etkisi
50)Ömer Nayci	2011	Ankara Üniversitesi	İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yaratıcı dramının bir yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi
51)Okay İşlak	2011	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Yapılandırmacı yaklaşım temelli, bilgisayar tabanlı, Sosyal Bilgiler öğretim materyalinin etkililiği
52)Mehmet Yılmaz	2011	Afyon Kocatepe Üniversitesi	2005 Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi
53)Deniz Coşkun	2011	Pamukkale Üniversitesi	İlköğretim birinci kademe 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde değerler eğitimi
54)Aslı Çakırlar	2011	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	İlköğretim 4. Sınıf ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan ara disiplinlerin kazanımlarla uyumu ve ara disiplinlerden yararlanma konusuna ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi
55)Yusuf Sancak	2011	Niğde Üniversitesi	Mevlana'nın Mesnevi adlı eserinin sosyal bilgilerde değer kazanımındaki rolü
56)Ayşe Karal	2011	Rize Üniversitesi	Zihin haritalama tekniğinin Sosyal Bilgiler dersinde öğrenci başarısı, tutumu ve kalıcılığına etkisi
57)Nilüfer Bircan Kaya	2011	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilgiler dersi (4. Ve 5. Sınıf) öğretim materyallerinde empati becerisinin amaç, kapsam ve etkililik boyutlarında incelenmesi
58)Faruk Malbeği	2011	Sakarya Üniversitesi	Drama yönteminin Sosyal Bilgiler dersi başarısına ve bilinçli tüketici düzeyine etkisi
59)Muteber Gümüş	2011	Muğla Üniversitesi	İlköğretim (5. Sınıf) Sosyal Bilgiler öğretim programı öğrenme-öğretme sürecinin çoklu zekâ kuramına göre değerlendirilmesi
60)İrem Kab	2012	Marmara Üniversitesi	Türkiye'deki Sosyal Bilgiler ders kitaplarının Almanya'daki Tarih, Coğrafya ve Vatandaşlık eğitimi ders kitaplarıyla karşılaştırılması
61)Ahmet Tetik	2012	Bülent Ecevit Üniversitesi	İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler programı kazanımlarının ulaşıma düzeyinin çeşitli

			değişkenlere göre incelenmesi
62)Barış Ünal	2012	Akdeniz Üniversitesi	Coğrafi bilgi sistemleri (CBS) destekli Sosyal Bilgiler ders öğretiminin öğrenci başarısı ve tutumuna etkisi
63)Zeynep Başçı	2012	Atatürk Üniversitesi	Beşinci sınıf Sosyal Bilgiler dersinde değer eğitiminin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi
64)Betül Öztürk	2012	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı karakter eğitimi boyutunun öğrencilerin tipik performanslarına dayalı olarak değerlendirilmesi
65)Selin Kösemen	2012	Pamukkale Üniversitesi	Sosyal Bilgiler dersi öğretim programına yönelik öğretmen görüşlerinin epistemolojik inançları bağlamında değerlendirilmesi
66)Osman Aktan	2012	Düzce Üniversitesi	100 temel eserlerde yer alan değerlerle Sosyal Bilgiler öğretim programındaki değerlerin uyumu
67)Sultan Akdemir	2012	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler programındaki değerlerle ilgili görüşleri ve bunların kazandırılmasına ilişkin uygulamaları
68)Esra Tuba Şirin	2012	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilgiler eğitiminde kullanılan ders, öğrenci çalışma ve öğretene kılavuz kitaplarındaki etkinliklerin incelenmesi
69)Zihni Merey	2012	Gazi Üniversitesi	Türkiye ve ABD'deki Sosyal Bilgiler ders kitaplarında çocukların katılım haklarına yer verilme düzeyinin karşılaştırılması
70)Tuba Tanrıverdi	2012	Çukurova Üniversitesi	İlköğretim 4. ve 5. Sınıf öğretmen ve öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde performans görevine yönelik görüşleri
71)Serkan Taşçı	2012	Celal Bayar Üniversitesi	İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programı etkinliklerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi
72)Derya Göğebakan Yıldız	2012	Ege Üniversitesi	Kubaşık öğrenme ve anlaşmazlık çözümü eğitimi ile bütünleştirilmiş Türkçe ve Sosyal Bilgiler programının öğrencilerin akademik başarı, iletişim ve sosyal problem çözüme becerilerine etkisi
73)İlker	2012	Abant İzzet Baysal	Sosyal Bilgiler ders programının öğelerinin

Kösterelioğlu		Üniversitesi	değerlendirilmesi v öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaç analizi
74)Selma Korkmaz Toklucu	2013	Ahi Evran Üniversitesi	İşbirliğine dayalı öğrenme yöntemi ile dizgeli eğitimin 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde başarıya, kalıcılığa ve tutuma etkisinin karşılaştırılması
75)Volkan Kaz	2013	Adnan Menderes Üniversitesi	Cumhuriyetten günümüze ilköğretim I. Kademe Sosyal Bilgiler programlarının Türk devrimine gör değerlendirilmesi
76)Tuğba Kafadar	2013	Ahi Evran Üniversitesi	Sosyal Bilgiler derslerinde öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinin çoklu değişkenler açısından incelenmesi
77)Ayşe Tuğba Tetik	2013	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan probleme dayalı öğrenme yönteminin öğrencilerin karar verme becerisine etkisi
78)Sezin Subaşı	2013	Anadolu Üniversitesi	İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersi 'adım adım Türkiye' ünitesinde yer alan kavramları öğrenme düzeyleri ile derse yönelik tutumları arasındaki ilişki
79)Gül Eşsizioğlu	2013	İstanbul Üniversitesi	Sosyal Bilgiler öğretiminde proje tabanlı öğrenmenin üstün zihin düzeyindeki öğrencilerin erişilerine, yaratıcı ve eleştirel düşünme düzeylerine etkisi
80)İhsan Koç	2013	Ahi Evran Üniversitesi	Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde drama yöntemini uygulama ve drama tekniklerine ilişkin yeterliliklerinin belirlenmesi
81)Hatice Betül Akdaş	2013	Gazi Üniversitesi	Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanmanın öğrencilerin karar verme becerilerine etkisi
82)Nurcan Şener	2013	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilgiler dersi öğrenme ortamlarında çoklu zeka uygulamalarının incelenmesi
83)Alper Yontar	2013	Gazi Üniversitesi	Sosyal Bilgiler programında kazandırılması hedeflenen sorumluluk değeri ve empati becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi
84)Selma Zemin	2013	Dokuz Eylül Üniversitesi	İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde güncel olayların öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisi

85)Fatma Yıldırım	2013	Fırat Üniversitesi	Elazığ bilim ve sanat merkezi öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine ve motivasyon düzeylerine ilişkin görüşleri
86)Gülşah Şerifoğlu Hiçyılmaz	2013	Gazi Üniversitesi	Sosyal Bilgiler öğretiminde beyin temelli öğrenme yaklaşımına uygun ortam tasarımının öğrencilerin akademik başarılarına ve derse yönelik tutumlarına etkisi
87)Merve Kaya	2013	Atatürk Üniversitesi	İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında görsel kanıt kullanımının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi
88)Seçil Küçükilhan	2013	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Öğrenci takımları- başarı bölümleri (ÖTBB) tekniğinin Sosyal Bilgiler dersindeki akademik başarıya ve kalıcılığa etkisi
89)Mahmut Bozkurt	2013	Anadolu Üniversitesi	Sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersi bağlamında küresel eğitime ilişkin görüşleri
90)Abdullah Gökdemir	2013	Niğde Üniversitesi	1924'den günümüze ilköğretim Sosyal Bilgiler programlarındaki hukuk konularının incelenmesi
91)Adem Duran	2013	Mustafa Kemal Üniversitesi	Sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersinde kullandıkları alternatif ölçme değerlendirme tekniklerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi
92)Gözde Özbek Çelik	2014	Marmara Üniversitesi	Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler öğrenme ortamında portfolyo kullanımı: Bir eylem araştırması
93)Tuncay Canbulat	2014	Dokuz Eylül Üniversitesi	Beyin uyumlu öğrenme yaklaşımının ilköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin akademik başarılarına, yönetici işlevlerine ve akademik benlik saygılarına etkisi
94)Ebru Erdem Zengin	2014	Niğde Üniversitesi	Yöntem olarak yaratıcı drama kullanımının ilköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programındaki değerlere etkisi
95)Ersin Sağlam	2014	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler programında belirlenen değerlerin kazanım düzeyleri ve bu süreçte karşılaşılan güçlüklerin değerlendirilmesi
96)Selim Harmancı	2014	Adnan Menderes Üniversitesi	Sosyal Bilgiler 5. Sınıf 'Bir ülke bir bayrak' ünitesinde doğrudan verilecek değerlerin uygulanma düzeyinin betimlenmesi
97)Serdar	2014	Anadolu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler öğretiminde sınıf dışı okul

Malkoç			ortamlarının kullanılma durumları
98)Burcu Gülay Taşçı	2014	Dokuz Eylül Üniversitesi	Çocuk mimarlık çalışmalarının değerlendirilmesi ve ilköğretim için yapılı çevre eğitim programı önerisi
99)Ayfer Durgut	2014	Dumlupınar Üniversitesi	2005 Sosyal Bilgiler dersi öğretim programlarının çocuk hakları açısından incelenmesi
100)Zehra Özlem Atalay	2014	İstanbul Üniversitesi	Farklılaştırılmış Sosyal Bilgiler öğretiminin üstün zekalı öğrencilerin akademik başarı, tutum, eleştirel düşünme ve yaratıcılıklarına etkisi
101)Osman Çelik	2014	Adnan Menderes Üniversitesi	Sosyal Bilgiler ve Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının girişimcilik bilgi ve beceri düzeyleri
102)Zerrin Tuğçe Çiçekliyurt	2014	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	4.Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde doğrudan verilecek beceri ve değerlerin kazanılma durumunun değerlendirilmesi
103)Melike Yıldız Akın	2014	Bülent Ecevit Üniversitesi	Birleştirilmiş sınıflı ilkököl öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları
104)Şifa Kantar	2014	Necmettin Erbakan Üniversitesi	İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde 100 temel eser yoluyla değerler eğitimi
105)Rabia Ünal	2014	Adnan Menderes Üniversitesi	İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabının insan hakları boyutunda incelenmesi
106)Ömür Gündoğan Bayır	2015	Anadolu Üniversitesi	İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde çatışma çözme becerilerinin gelişiminin incelenmesi
107)Süleyman Arslantaş	2015	Necmettin Erbakan Üniversitesi	İlköğretim beşinci sınıf Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan kendini izleme stratejilerinin, öğrencilerin kendini izleme, öz düzenleme ve akademik başarı düzeylerine etkisi
108)Mehmet Akif Hayal	2015	Sakarya Üniversitesi	İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin başarılarına, derse yönelik tutumlarına ve kalıcılıklarına etkisi
109)Seher Yarar Kaptan	2015	Gazi Üniversitesi	İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde hoşgörü değerinin karma yaklaşıma dayalı bilgisayar destekli etkinliklerle öğretimi
110)Fethiye Albayrak	2015	Atatürk Üniversitesi	İlkokul Sosyal Bilgiler dersinde kazandırılan değerlerle ilgili Sınıf öğretmenlerinin görüşleri
111)Medine Akbulut	2015	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Sosyal Bilgiler öğretiminde 5E modeli kullanımının ders başarısına ve derse karşı tutumuna etkisi

112)Refik Gülmüş	2015	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi tarih konularında değer öğretimine ilişkin Sınıf öğretmeni görüşleri
113)Mustafa Turan	2015	Giresun Üniversitesi	Tarihi hikâyelerin ilkökul 4. Sınıf Sosyal bilgiler dersinin öğretimindeki önemi
114)Kerem Çolak	2015	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilgiler ile Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi derslerinde küresel vatandaşlık eğitimi
115)Nuriye İn	2015	Gazi Üniversitesi	1968-2012 yılları arasında 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan girişimcilik becerilerinin içerik analizi
116)Bahar Gürkan	2015	Çukurova Üniversitesi	Sosyal Bilgiler ders kitaplarının somut olmayan kültürel miras açısından incelenmesi
117)Nihal Yıldız	2015	Necmettin Erbakan Üniversitesi	İlkokul Sosyal Bilgiler öğretiminde başarılı zekâ kuramına dayalı etkinliklerin düşünme becerilerine etkisi
118)Tuğba Cevriye Özkaral	2015	Necmettin Erbakan Üniversitesi	İlkokul ve ortaokul düzeyinde Sosyal Bilgiler kapsamındaki öğretim programlarının karşılaştırılmalı olarak incelenmesi
119)Taçkın Atakan Taş	2015	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Sosyal Bilgiler ders kitabı etkinliklerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi
120)İbrahim Yaraş	2015	Mustafa Kemal Üniversitesi	Sınıf öğretmenlerinin 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan hoşgörü ve adil olma değerlerine sahip olma boyutunda değerlendirilmesi
121)Halil Şahin	2015	Ahi Evran Üniversitesi	İlköğretim Sosyal Bilgiler dersinde proje tabanlı öğrenme yönteminin uygulanabilirliğine yönelik öğretmen ve öğrenci tutumlarının değerlendirilmesi
122)Fatih Kayaali	2015	Atatürk Üniversitesi	İdeoloji-vatandaşlık ilişkisi bağlamında 1923-1950 Türkiye'sinde Sosyal Bilgiler kapsamındaki ders kitaplarının incelenmesi
123)Oğuzhan Gümüş	2016	Gazi Üniversitesi	İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde Türk büyüklerine saygı, aile birliğine önem verme ve vatanserverlik değerlerinin karma yaklaşıma dayalı etkinliklerle öğretimi
124)Özge	2016	Çukurova	Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin öğrenme

Uyungül		Üniversitesi	stillere göre Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarına, akademik başarılarına ve kalıcılığa etkisi
125)Cahit Uyanık	2016	Kastamonu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler ders kitaplarının harita okuma becerisi açısından analizi
126)Ahmet Zogo	2016	Trakya Üniversitesi	İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler programında yer alan Atatürkçülük kazanımlarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi
127)Ferhat Kurt	2016	Adıyaman Üniversitesi	Dünya bilim ve teknoloji mirasının farklı ülkelerin Sosyal Bilgiler ders kitaplarına yansımaları üzerine karşılaştırmalı bir inceleme
128)Mehmet Kadir Batmaca	2016	Kafkas Üniversitesi	Sınıf öğretmenlerinin 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan değerlerin öğretimine ilişkin görüşleri
129)Nejdet Çelik	2016	Adıyaman Üniversitesi	Nurettin Topçu'nun eğitim anlayışı ve Sosyal Bilgiler ders kitapları
130)Erhan Aydın	2016	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki Coğrafya kazanımlarına ait görsellerin incelenmesi
131)Müslim Ovalı	2016	Gazi Üniversitesi	1998 ve 2005 programlarına göre hazırlanmış Sosyal Bilgiler ders kitaplarının kalıp yargılar açısından incelenmesi
132)Nurten Kolcu	2016	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Sosyal Bilgiler dersinde kullanılacak tarihsel içerikli çocuk edebiyatı ürünlerinin çeşitli kavramlar açısından analizi
133)Ayşe Taşkın	2016	Sakarya Üniversitesi	Cumhuriyet döneminde ilkökul Tarih/Sosyal Bilgiler ders kitaplarında eskiçağ tarihinin öğretiminin incelenmesi
134)Bedir Göçmez	2016	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde münazara tekniğinin ders başarısı ve eleştirel düşünmeye etkisi
135)Ali Yalçın	2016	Akdeniz Üniversitesi	Cumhuriyetten günümüze Sosyal Bilgiler programlarının Sosyal Bilgiler öğretim yaklaşımlarına göre incelenmesi
136)Demet Sarı	2017	Ordu Üniversitesi	İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yaratıcı drama yöntemi kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına, tutumlarına ve öğretimin kalıcılığa etkisi

137)Saliha Özdemir	2017	Erzincan Üniversitesi	2016-2017 eğitim öğretim yılında 4. 5. 6. Ve 7. Sınıflarda okutulan Sosyal Bilgiler ders kitaplarında demokrasi ve insan hakları kavramlarına yer alma düzeylerinin incelenmesi
138)Ati Merç	2017	Anadolu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler dersinde mekan algılama becerisinin kazandırılmasında Google earth uygulamasının etkililiği
139)Orhan Dağdelen	2017	Amasya Üniversitesi	İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi insanlar ve yönetim ünitesindeki kavram yanılgılarının giderilmesinde kavramsal değişim yaklaşımının etkisi
140)Şengül Korkut	2017	İnönü Üniversitesi	Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde bütünleştirilmiş müfredat modeline göre farklılaştırılmış Sosyal Bilgiler öğretimi
141)Seda Konak	2017	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Günlük gazetelerin Sosyal Bilgiler öğretim programındaki değerler açısından incelenmesi
142)Ayşe Kartal	2017	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Gems tabanlı etkinliklerin ilkökul Sosyal Bilgiler dersinde etkililiği
143)Maksut Önlen	2017	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan sevgi, saygı ve hoşgörü değerlerinin ulusal gazete haberlerine yansımaları
144)Büşra Çiçek	2017	Mustafa Kemal Üniversitesi	4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerlere ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri
145)Rabia Tuncil Can	2017	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	4. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programı kazanımlarının program etkinliklerinin ve ders kitaplarının yapılandırmacılık açısından değerlendirilmesi
146)Fatma Bulut Özkar	2017	Adıyaman Üniversitesi	İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde tablo ve diyagram okuma becerisini kazanma düzeyleri